

Kazakistan Küresel Yatırım Yuvarlak Masası – 2019 çerçevesinde yaklaşık 9 milyar USD tutarında anlaşmalar imzalandı

Agreements for about \$9 bn. were signed in the framework of Kazakhstan Global Investment Roundtable

LOCATION:
Republic of Kazakhstan,
Almaty,
17A Nauryzbai batyr street

TOTAL AREA
25 000 sq.m.

FLOOR AREA
1 660 sq.m.

FLOORS
12 floors

PARKING
2 floors

SALE & RENT

**Business Center
A - class standard
classification of
office centers.**

**In many ways, this is
due to the excellence
of the technical
solutions and quality
of all systems in place
at the business center.**

СОДЕРЖАНИЕ / İÇERİĞİ

#ГОСУДАРСТВО И БИЗНЕС #DEVLET VE İŞ DÜNYASI

8

İHRACATÇIYA HER TÜRLÜ DESTEK

Ülkenin ekonomik politikasının ana gelişme eksenini ihracata yönelik olmasidir.

#ГОСУДАРСТВО И БИЗНЕС #DEVLET VE İŞ DÜNYASI

16

ДЕИК – ФЛАГМАН ТУРЕЦКОЙ БИЗНЕС-ДИПЛОМАТИИ

Комитет внешнеэкономических связей Турции (ДЕИК), основанный 34 года назад восьмым президентом страны Тургуттом Озалом в рамках нового видения путей увеличения объемов товарооборота и реорганизованный в 2014 году по распоряжению президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана, является бизнес-платформой на добровольных началах.

28

SEZ "KHORGOS - EASTERN GATE"

The special economic zone "Khorgos-Eastern Gate" was established by Decree of the President of the Republic of Kazakhstan No. 187 dated November 29, 2011, in accordance with the Law of the Republic of Kazakhstan dated July 21, 2011 "On Special Economic Zones in the Republic of Kazakhstan".

Главный редактор:
Ровшан Мамедоглы
Редактор:
Ляйля Буланбаева
Дизайн:
Арзу Саликова

Baş Editör:
Rövşen Memmedoğlu
Editör:
Leyla Bulanbayeva
Dizayn:
Arzu Salikova

Журнал «TÜKİB»
#2/май-июль/2019
Собственник:
Общественное объединение
«Türk Kazak İsadamları Birliği»
(Турк Казак Ишадамлары бирлиги) -
ОО «TÜKİB» (ТУКИБ)

Адрес:
г. Алматы, ул. Желтоқсан,
181, этаж «С»
Тел.: (727) 250 37 10 (вн.2374)
www.tukib.kz

Свидетельство о постановке на учет
периодического печатного издания
№17338-Ж от 30 октября 2018 г. вы-
дано Министерством информации и
коммуникаций РК.

Тираж: 1000 шт.
Выпускается ежеквартально.
Распространяется
на территории РК и Турции.
Распространяется бесплатно.

Все права защищены. При исполь-
зовании опубликованных в данном
издании материалов, включая фото-
графии, согласие редакции и ссылка
обязательны. Редакция не несет от-
ветственности за достоверность со-
общений информационных агентств.
Опубликованные материалы не
обязательно отражают точку зре-
ния редакции. Сообщения частных
компаний печатаются без исправле-
ний. Ответственность за содержание
рекламы несет рекламодатель. В
журнале использованы материалы и
фотографии информагентств и сво-
бодных интернет-источников.

TÜKİB Dergisi
Mayıs-Temmuz (2) 2019

İmtiyaz Sahibi:
Türk Kazak İş Adamları Birliği
(TÜKİB)

Adres:
Almati, Jeltoksan cad.No: 181, C kat
Tel.: (727) 250 37 10 (dahili 2374)
www.tukib.kz

Sürelî yayın tescil belgesi No:17338-Ж,
tarihi: 30 Ekim 2018
Kazakistan Cumhuriyeti Haberleşme ve
İletişim Bakanlığı tarafından verilmiştir.

Tiraj: 1000 adet.
Üç ayda bir yayınlanmaktadır.
Dağıtım Kazakistan Türkiye Cumhu-
riyetleri sınırları içerisinde yapılmaktadır.
Dağıtım ücretsizdir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayında yer
alan yazılar ve fotoğraflar izinsiz,
kaynak gösterilmeden kullanılamaz.
Yazı işleri, haber ajanslarının
haberlerinin doğruluğundan sorumlu
değildir. Haberlerin hukuki sorumluluğu
yazarlara, reklamların ise reklam verene
aittir. Şirketlerin haberleri herhangi bir
düzeltme yapılmadan yayınlanmıştır.
Dergide haber ajanslarının ve serbest
erişimli e-kaynaklarının fotoğraf ve
yazıları kullanılmıştır.

34

KAZAKİSTAN KÜRESEL YATIRIM YUVARLAK MASASI – 2019 ÇERÇEVESİNDE YAKLAŞIK 9 MİLYAR USD TUTARINDA ANLAŞMALAR İMZALANDI

The Third annual Kazakhstan Global Investment Roundtable (KGIR-2019) chaired by the Prime Minister of the Republic of Kazakhstan Askar Mamin was held in Nur-Sultan.

#МЕРОПРИЯТИЯ/ETKİNLİKLER 40

ORTAK TÜRK TİCARET VE SANAYİ ODALARI (TTSO) KURUCU TÜZÜĞÜ İMZALANDI

45

ВСТРЕЧА С МИНИСТРОМ ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ ТУРЦИИ МЕВЛЮТОМ ЧАВУШОГЛУ

ПЕРВЫЙ КРУПНЫЙ ПРОЕКТ ГЧП В КАЗАХСТАНЕ БАКАД

#ЧЛЕНЫ ТУКИБ/
TÜKİB ÜYELERİ

Проект Большой алматинской кольцевой автомобильной дороги является частью международного коридора «Западная Европа – Западный Китай», а также является первым государственно-частным партнерством такого масштаба, осуществляемым в Республике Казахстан.

50

HALKIN SEÇİMİ: TOKAYEV VYBOR NARODA TOKAEV

Дорогие читатели, сегодня вы держите в руках очередной номер журнала «ТУКИБ», который вышел в свой назначенный срок. От первой ласточки вы узнали много нового и интересного о деловой жизни Казахстана. События финансового характера, текущие новости крупных компаний, их взаимовыгодное сотрудничество, содействующее развитию экономики Казахстана и укреплению международных связей, были представлены вашему вниманию.

Второй выпуск нашего издания вышел своевременно, согласно утвержденному графику. Здесь мне хотелось бы особо отметить, что выход журнала совпал с одним из важнейших событий мирового масштаба – выборами Президента Республики Казахстан. На состоявшихся выборах убедительную победу с большим отрывом одержал Касым-Жомарт Кемелевич Токаев.

«Рядом со мной он работает с первых дней независимости Казахстана. Я хорошо его знаю. Он человек честный, ответственный и обязательный. Поддерживает всецело проводимую политику внутри страны и вовне. Все про-

еğerli Okurlarımız, TÜKİB dergisinin ikinci sayısı ile sizlerle yeniden birlikteyiz.

İnanıyorum ki, dergimizin ilk sayısında yer verdiğimiz Kazakistan ekonomisi hakkında, Kazakistan'da faaliyet gösteren Türk firmaları ve onların faaliyetlerini kapsayan geniş bilgiler siz değerli okurlarımızı memnun etmiştir.

Dergimizin ikinci sayısı ise oldukça önemli döneme tesadüf etti. Şöyle ki, Kazakistan'da Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in geçtiğimiz Mart'ta görevinden istifa etmesinin ardından yeni seçim tarihi olarak 9 Haziran belirlendi ve Cumhurbaşkanlığı görevini de vekaleten Senato Başkanı Kasım Cömert Tokayev üstlendi. Kazakistan'da 9 Haziran 2019 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı erken seçimi sonucunda Merkez Seçim Komisyonu, Kasım Cömert Tokayev'in oyların yüzde 70,76'sını alarak Cumhurbaşkanlığı seçimini kazandığını açıkladı. Cumhurbaşkanlığı erken seçimlerini yüzde 70,76 oyla kazanan Tokayev, Senato Başkanlığı, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve Devlet Sekreterliği gibi ülkenin iç ve dış siyasetindeki kilit görevlerde yer aldı.

граммы разрабатывались и принимались с его участием. Я верю, что Токаев именно тот человек, кому мы можем доверить управление Казахстаном.

Касым-Жомарт Токаев – один из тех, кто вместе со мной начал строить внешнюю политику Республики Казахстан, многие годы работал в Министерстве иностранных дел. В конце 1990-х – начале 2000-х годов он провел несколько важных реформ, после этого открылась дорога для нашей экономики. В те годы он поддержал мою идею о создании национального фонда, появились институты развития, жилищно-сберегательный банк», – так описал Токаева Елбасы Нурсултан Назарбаев.

Действительно, Касым-Жомарт Кемелевич прошел большой путь на руководящих должностях республики. Был министром иностранных дел в годы становления внешней политики страны, работал вице-премьер-министром и премьер-министром страны, председателем Сената. Знает страну, ее экономику и политику. Выдвигался и работал заместителем Генерального секретаря ООН. Это было большим признанием его заслуг как дипломата и знаком доверия к Казахстану. В качестве председателя Сената Токаев внес большой вклад в развитие парламентаризма, эти долгие годы он был верным соратником Президента РК, поддерживал все его начинания и инициативы. Он является политиком с незапятнанной репутацией, который за все эти годы не был замечен в конфликтах и коррупционных скандалах.

Мы верим, что Токаев, который с первых дней обретения независимости был рядом с Елбасы, продолжит начатый курс, приведший нас к процветанию, который продолжится и в дальнейшем.

В свою очередь, я от имени коллектива журнала «ТУКИБ» поздравляю Касым-Жомарта Токаева с избранием на пост Президента Республики Казахстан! ■

Главный редактор
журнала «ТУКИБ»
Ровшан Мамедоглы

Казакстан'ın, Sayın Kasım Tokayev önderliğinde bağımsız ve gelişmiş bir ülke olarak bölgemizde barış ve istikrara katkıda bulunacağına, başta Türk devletleri olmakla diğer devletler arasındaki dostluk ilişkilerinin ve işbirliğinin her alanda daha da güçleneceğine inancımız tamdır.

17 Mayıs 1953'te Kazakistan'ın Almatı kentinde doğdu. 1975 yılında Moskova Uluslararası İlişkiler Devlet Enstitüsünden (MGİMO) mezun olan Tokayev, mezuniyeti öncesinde Sovyetler Birliği'nin pekin Büyükelçiliğinde staj yaptı. 1983-1984 yıllarında Pekin Dilbilimi Enstitüsünde staj yapan Tokayev, 1992'de Rusya Dışişleri Bakanlığı Diplomatik Akademisini bitirdi. 1992'de Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı, 1993'te Dışişleri Bakan Birinci Yardımcısı ve 1994'te Dışişleri Bakanı olarak atandı. Mart 1999'da Başbakan Yardımcısı oldu. 1999 yılının Ekim ayında, Parlamentonun onayıyla, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı kararıyla Başbakanlığa atandı.

11 Ocak 2007 - 5 Nisan 2011 tarihleri arasında Kasım Cömert Tokayev, Kazakistan Cumhuriyeti Parlamentosu Senatosu'na başkanlık etti. Ocak 2002'de ise Dışişleri Bakanı - Devlet Sekreteri olarak atandı. Ocak 2007'ye kadar Dışişleri Bakanı görevine devam etti ve ardından Kazakistan Parlamentosu Senatosu Başkanlığına seçildi.

Tokayev'in Dışişleri Bakanı görevi, 1994-1999, 2002-2007 yılları arasında toplam 10 yıl sürdü. İki defa Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı olan Tokayev, Kazakistan diplomasinin kurulmasına ve çok vektörlü bir dış politikanın oluşumunda büyük katkı sahibidir.

Bağımsızlığın ilk günlerinden Kazakistan'ın 1'ci Cumhurbaşkanı Elbası Nursultan Nazarbayev'e yakın olan, onun güvendiği ve bugüne kadar bulunduğu önemli devlet görevlerinde olduğu gibi Kazakistan Cumhurbaşkanı görevinde de başarılı olacağına inandığı Tokayev'in bizi refaha götüren Elbası kursunu devam ettireceğine ve gelecekte de devam edeceğine bizler de inanıyoruz.

Kazakistan halkının bu kararı başta Kazakistan olmak üzere, tüm Türk dünyasına hayırlı, uğurlu olsun. Kazakistan'ın, Sayın Kasım Tokayev önderliğinde bağımsız ve gelişmiş bir ülke olarak bölgemizde barış ve istikrara katkıda bulunacağına, başta Türk devletleri olmakla diğer devletler arasındaki dostluk ilişkilerinin ve işbirliğinin her alanda daha da güçleneceğine inancımız tamdır. ■

Kalın sağlıcakla,
Rövşen Memmedoğlu,
TÜKİB Dergisi Baş Editörü

ИТОГИ ВНЕОЧЕРЕДНЫХ ВЫБОРОВ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Касым-Жомарт Токаев
Kasım-Jomart Tokayev

Согласно официальным данным Центральной избирательной комиссии РК по итогам внеочередных выборов, состоявшихся 9 июня 2019 года, Президентом Республики Казахстан стал Касым-Жомарт Токаев.

ИТОГИ ГОЛОСОВАНИЯ:

Сады-бек Тугел
(ОО "Ұлы дала қырандары") – 0,92% (84 582 голосов)

Жамбыл Ахметбеков
(Коммунистическая народная партия Казахстана) – 1,82% (167 649 голосов)

Амангельды Таспихов
(Федерация профсоюзов) – 1,98% (182 898 голосов)

Толеутай Рахимбеков
(Партия "Ауыл") – 3,04% (280 451 голосов)

Дания Еспаева
(Демократическая партия "Ақ жол") – 5,05% (465 714 голосов)

Амиржан Косанов
(Движение "Ұлт тағдыры") – 16,23% (1 495 491 голосов)

Касым-Жомарт Токаев
(Партия Nur Otan) – 70,96% (6 539 715 голосов)

Сады-бек Тугел
Sadı-bek Tugel

Жамбыл Ахметбеков
Jambıl Ahmetbekov

Kazakistan Merkez Seçim Komisyonu'nun resmi verilerine göre, 9 Haziran 2019 tarihinde yapılan erken seçimlerin sonuçlarına göre Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak Kasım-Jomart Tokayev seçildi.

OYLAMA SONUÇLARI:

Sadı-bek Tugel
(“Ulı Dala Kırandarı” (Büyük Bozkır Kartalları) Hareketi) – %0,92 (84.582 oy)

Jambıl Ahmetbekov
(Kazakistan Komünist Halk Partisi) – %1,82 (167.649 oy)

Amangeldi Taspıhov
(Sendikalar Federasyonu) – 1,98% (182.898 oy)

Toleutay Rahimbekov
(“Auıl” (Köy) Partisi) – %3,04 (280.451 oy)

Daniya Espayeva
(“Ak Jol” (Ak Yol) Demokratik Partisi) – %5,05 (465.714 oy)

Amirjan Kosanov
(“Ült Tağdır” (Ulusun Kaderi) Hareketi) – %16,23 (1.495.491 oy)

Kasım-Jomart Tokayev
(Nur Otan Partisi) – 70,96% (6 539 715 oy)

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ ERKEN CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNİN SONUÇLARI

Амангельды Таспихов
Amangeldi Taspıhov

Толеутай Рахимбеков
Toleutay Rahimbekov

Дания Еспаева
Daniya Espayeva

Амиржан Косанов
Amirjan Kosanov

Аян Еренов,
Председатель Правления
Внешнеторговой
палаты Казахстана

Ayan Erenov,
Kazakistan Dış Ticaret Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

ВСЕМИРНАЯ ПОДДЕРЖКА ЭКСПОРТЕРАМ

İHRACATÇIYA HER TÜRLÜ DESTEK

Э спортоориентированность остается ключевым направлением развития экономической политики страны. Поэтому бренд «Сделано в Казахстане» должен стать узнаваемым во всем мире. В целях обеспечения устойчивого и сбалансированного роста экономики через диверсификацию и повышение ее конкурентоспособности была разработана Государственная программа индустриально-инновационного развития Республики Казахстан.

Первая пятилетка пришлась на 2010–2014 годы. По сути, Программа стала отчасти антикризисной и позволила сохранить занятость и экономический рост. Вторая пятилетка, которая приходится на 2015–2019 годы, больше акцентирует внимание на стимулирование конкурентоспособности обрабатывающей промышленности, направленное на повышение производительности труда и увеличение объемов экспорта обработанных товаров.

С начала 2018 года НПП РК «Атамекен» является одним из операторов этой Государственной программы, в рамках которой предусмотрено возмещение затрат субъектам индустриально-инновационной деятельности, выпускающим отечественные обработанные товары. Возмещаются затраты, связанные с рекламой продукции, участием в зарубежных выставках, ярмарках и фестивалях, а также разработкой и распространением рекламных каталогов. Помимо этого, компен-

ҚАЗАҚСТАННЫҢ СЫРТҚЫ
САУДА ПАЛАТАСЫ
CHAMBER OF INTERNATIONAL
COMMERCE OF KAZAKHSTAN
ВНЕШНЕТОРГОВАЯ
ПАЛАТА КАЗАХСТАНА

Ü lkenin ekonomik politikasının ana gelişme eksenini ihracata yönelik olmasıdır. Bundan dolayı “Made in Kazakhstan” markası tüm dünyada tanınır hale gelmelidir. Ekonominin çeşitlendirilmesi ve rekabet gücünün artırılması yoluyla sürdürülebilir ve dengeli büyümesini sağlamak amacıyla Kazakistan Cumhuriyeti’nde Devlet Sanayi İnovasyon Gelişme Programı hazırlandı. Programın ilk beş yıllık dönemi 2010-2014 yıllarına denk geldi. Mahiyeti itibariyle programın kısmen krize karşı bir program olması sayesinde istihdam ve ekonomik büyüme oranının aynı seviyede kalması sağlandı. 2015-2019 yıllarını kapsayan ikinci beş yıllık dönem ise, emek verimliliği ve işlenmiş mal ihracatı artırılarak, rekabet gücüne sahip bir imalat sanayiinin teşvik edilmesine dikkat çekmektedir. 2018 yılının başından itibaren Kazakistan Cumhuriyeti Ulusal Girişimciler Odası “Atameken”, imalat ürünleri üreten yerel sanayi-inovasyon işletmelerine masrafların telafisini öngören bu devlet programının operatörlerinden biri olmaktadır. Ürünlerin reklamı, ülke dışındaki fuar, panayır ve festivallere katılım, reklam kataloglarının hazırlanması ve dağıtılması ile ilgili masrafların telafi edilmektedir. Bunun yanı sıra ülke dışında temsilcilik, bayi veya depo açma ve işletme, ticari marka tescili ve ürün belgelendirme prosedürleri ile ilgili masrafların bir kısmı telafi edilmektedir. (Detaylı bilgi www.export.gov.kz sitesinde bulunmaktadır.)

С начала 2018 года НПП РК «Атамекен» является одним из операторов этой Государственной программы, в рамках которой предусмотрено возмещение затрат субъектам индустриально-инновационной деятельности, выпускающим отечественные обработанные товары.

сируется часть суммы на содержание представительства, торговой точки или склада за рубежом, проведение процедур по регистрации товарных знаков и сертификации продукции (детальная информация размещена на сайте: www.export.gov.kz). Вместе с тем, дочерняя организация НПП РК «Атамекен» – «Внешнеторговая палата Казахстана» (ВТП) – проводит для отечественных предприятий торгово-экономические миссии в приграничные регионы России, страны Центральной Азии, Китай и Иран. Предпринимателям предоставляются площадки по поиску зарубежных партнеров. Как показывает опыт, участие в зарубежных торговых миссиях расширяет географию экспорта производимых товаров и услуг. Также ВТП организует участие бизнеса в различных международных выставках и конференциях. На этот год в Казахстане запланирован ряд семинаров с участием международных экспертов и 14 вебинаров по вопросам экспорта отечественных товаров и услуг. Такие вебинары позволят бизнесу, не отрываясь от производства, получить всю необходимую информацию по экспорту и вопросам, связанным с международной торговлей. Государство активно содействует продвижению интересов казахстанского бизнеса на внешних рынках. С каждым годом растет экспортный потенциал страны. При этом львиную долю казахстанского экспорта занимает рынок соседней России. Оно и понятно – географические и ментальные особенности двух стран, в том числе и вкусы потребителей, во многом совпадают.

В настоящее время количество экспортеров в РФ составляет 1 232 компании. Но это далеко не предел. В целях поиска партнеров и дальнейшего сбыта отечественной продукции на российский рынок ежедневно проводится мониторинг аукциона Cislink, где размещают свою потребность федеральные и региональные торговые

Аynı zamanda “Atameken” bünyesindeki Kazakistan’ın Dış Ticaret Odası yerel işletmeler için Rusya’nın sınır bölgelerine, Orta Asya ülkelerine, Çin ve İran’a ticari-ekonomik heyet gezilerini düzenlemektedir. İş adamlarına yabancı partner arayışları için çeşitli platformlar sağlanmaktadır. Deneyim gösterdiği üzere ülke dışı ticari heyet gezilerine katılım sayesinde mal ve hizmetlerin ihracat coğrafyası genişliyor. DTO ayrıca iş adamlarının çeşitli uluslararası fuar ve konferanslara katılımını organize etmektedir. Bu yıl Kazakistan’da yerel mal ve hizmetlerin ihracatı ile ilgili 14 online seminerin ve uluslararası uzmanların katılımıyla bir dizi seminerin düzenlenmesi planlanmaktadır. Böyle online seminerler sayesinde iş adamları iş yerinden ayrılmadan ihracat ve uluslararası ticaretle ilgili konularda tüm gerekli bilgileri edinme imkanına sahiptir. Devlet, Kazak iş çevrelerinin ilgi alanlarının dış pazarlarda tanıtılmasında büyük destek sağlamaktadır. Ülkenin ihracat potansiyeli yıl geçtikçe artmaktadır. Aynı zamanda Kazak ihracatının aslan payı komşu Rusya’nın pazarına düşmektedir. Bu da gayet doğal bir şeydir. İki ülkenin coğrafik ve tüketicilerin zevkleri dahil mantalite özellikleri birçok noktada aynıdır. Ayrıca, Gümrük Birliği çerçevesinde birçok işlemin kolaylaştırılması da semeresini verdi, iki ülke arasındaki ticaret hacmi hızla büyüyor. Oda’nın belirlediği hedefler doğrultusunda potansiyel ve mevcut ihracatçılarla çalışmalarını yapıldığını belirtmek gerekiyor. Hali hazırda ürünlerini Rusya Federasyonu’na ihraç eden 1.232 şirket var. Bununla sınırlı kalınmayacak. Partner arayışı ve yerel ürünlerin ileride de Rus pazarına sürümü amacıyla, yerel ürün aramalarının yapıldığı, Rusya’nın federal ve bölgesel ticaret şebekelerinin ihtiyaçlarını duyurdukları Cislink açık arttırmasının monitoringi her gün yapılmaktadır. İş çevreleri bu açık arttırmanın imkanlarından haberdar. Hali hazırda bu elektronik platformda 12’den fazla ilgili yerli üreticinin (“Bayan Sulu”, “Lepsinsk Önimi”, “KazAgroProduct”, “Altın Dan” vs.) ürün katalogları yayınlanmış bulunuyor. Bölgeler düzeyinde de büyük çalışma yapılıyor. Örneğin, “Atameken” Ulusal Girişimciler Odası bünyesindeki

Государство активно содействует продвижению интересов казахстанского бизнеса на внешних рынках. С каждым годом растет экспортный потенциал страны.

сети РФ, в соответствии с которой проводится поиск отечественной продукции. Представители бизнеса проинформированы о возможностях данного аукциона.

В настоящее время размещен каталог продукции заинтересованных отечественных товаропроизводителей на данной электронной площадке, это более 12 компаний («Баян Сулу», «Лепсинск өнімі», «КазАгроПродукт», «Алтын дән» и др.). Большая работа проводится на уровне регионов. Так, между региональными палатами предпринимателей НПП РК «Атамекен» и сотрудниками ВЭД, ежедневно осуществляется обмен информацией, выявляются проблемные вопросы, актуализируется реестр экспортеров. Постоянное участие в проводимых на территории РК выставках и форумах позволяет обновлять базу действующих и потенциальных экспортеров, в ходе мероприятий ведется разъяснение мер сервисной поддержки экспортеров на рынок РФ. Кроме того, составлены Паспорта сопровождения всех экспортеров в разрезе регионов. ВТП ведется работа и по сопровождению совместных предприятий. Кроме того, отечественные экспортеры могут начать знакомство с импортным потенциалом стран на международных выставках по всему миру, а также принять участие в запланированных на 2019 год 15 торгово-экономических миссиях (ТЭМ): на этот год пять – в Российскую Федерацию, одна – в КНР, четыре – в страны Азии и Ближнего Востока и пять – в страны СНГ. Всю подробную информацию по участию в мероприятиях по сервисной поддержке экспортеров можно ознакомиться на сайте: <https://kazcic.kz> ■

Фото atameken.kz

бölgesel odalar arasında her gün bilgi teatisi yapılmakta, sorunlar tespit edilmekte, ihracatçı listeleri güncellenmektedir. Kazakistan genelinde düzenlenen fuar ve forumlara katılım sağlanarak mevcut ve potansiyel ihracatçıların bilgi bankası yenilenmekte, etkinlikler sırasında Rusya pazarına çıkan ihracatçılara sağlanan desteklerle ilgili bilgi verilmektedir. Ayrıca, bölge düzeyinde ihracatçı takip pasaportları hazırlanmıştır. Bunun yanısıra yerli ihracatçılar ülkelerin ithalat potansiyeli hakkında bilgiyi dünya çapında düzenlenen uluslararası fuarlarda öğrenebilir ve ayrıca, 2019 yılı için planlanan 15 ticari-ekonomik heyet gezisine katılabilirler. Bunların 5’i Rusya Federasyonu’na, 1’i Çin’e, 4’ü Asya ve Orta Doğu’ya, 5’i daha BDT ülkelerindedir. İhracatçılara sağlanan desteklerle ilgili etkinliklere katılım hakkında detaylı bilgiye [https://kazcic.kz/](https://kazcic.kz) sitesinden ulaşılabilir. ■

2015-2019 yıllarını kapsayan ikinci beş yıllık dönem ise, emek verimliliği ve işlenmiş mal ihracatı artırılarak, rekabet gücüne sahip bir imalat sanayiinin teşvik edilmesine dikkat çekmektedir.

СПРАВКА О СОТРУДНИЧЕСТВЕ МЕЖДУ РЕСПУБЛИКОЙ КАЗАХСТАН И ТУРЕЦКОЙ РЕСПУБЛИКОЙ

Торгово-экономическое сотрудничество

Турция является одним из важных торгово-экономических партнеров Казахстана и занимает 9-е место в товарообороте среди остальных стран мира с долей 2,42%.

По итогам 2018 года, товарооборот составил 1,9 млрд. долл. США. Экспорт – 1, 242 млрд. долл. США, а импорт – 655 млн. долл. США. Для Турции Казахстан является потенциально ключевым торговым партнером, занимая 42 место (первыми в списке импортеров числятся Китай, Германия, Российская Федерация, США и Италия), а доля казахстанской продукции в импорте Турции составляет 0,6%. В Турцию экспортируется значительная часть казахстанской минеральной продукции.

Инвестиционное сотрудничество

С момента обретения независимости Турция инвестировала в Казахстан более 3 млрд. долларов США. Турецкие капиталовложения присутствуют в различных отраслях экономики Казахстана: в строительстве, телекоммуникациях, сельском хозяйстве, фармацевтике, пищевой промышленности, индустриальных проектах.

По состоянию на 1 июля 2017 года в Казахстане зарегистрировано 4 114 юридических лиц, филиалов и представительств с турецким участием, из них действующих – 1 831.

Основными сферами, в которых работают турецкие компании, являются инфраструктура, транспорт, телекоммуникации, пищевая, легкая и фармацевтическая промышленность, производство строительных материалов, металлургия, нефтяная и химическая отрасли.

Кроме того, турецкие предприниматели инвестировали значительные средства в от-

Тicari-ekonomik işbirliği

Түркия Қазақстан'ın ең өнeмлі ticari-ekonomik partnerlerinden biri olmakta ve karşılıklı ticarete дүнйаның діđer үлкeлeрi арасында %2,42 payыла 9. sırada yer almaktadır.

2018 жылыннıң сонуқларынa гoрe ikili ticaret 1,9 milyar ABD Doları'nı oluştırdı. Kazakistan'ın Түрkiye'ye ihracatı 1.242 milyon, Түрkiye'den ithalatı da 655 milyon ABD Doları olarak gerçekteşti.

42. sırada yer alan Kazakistan Түрkiye için potansiyel en önemli ticari partnerlerinden biridir. (İthalatçı listesinde ön sıralarda Çin, Almanya, Rusya Federasyonu, ABD ve İtalya yer alıyor.) Kazak ürünlerinin Түрkiye'nin ithalatındaki payı ise %0,6'dır. Түрkiye'ye Kazakistan'ın mineral ürünlerinin önemli kısmı ihraç edilmektedir.

Yatırım İşbirliği

Түрkiye, Kazakistan'ın bağımsızlığını kazandığı andan itibaren үлкеye 3 milyar ABD Doları'ndan fazla yatırım yaptı. Türk yatırımları inşaat, telekomünikasyon, tarım, eczacılık, gıda, sanayi projeleri gibi Kazakistan ekonomisinin çeşitli sektörlerine yapılmıştır.

1 Temmuz 2017 tarihi itibarıyla Kazakistan'da Türk sermayesinin iştirakiyle 4.114 tüzel kişiliği olan kuruluş, şube ve temsilcilik kayıtlı olup, bunun 1.831'i faaldır.

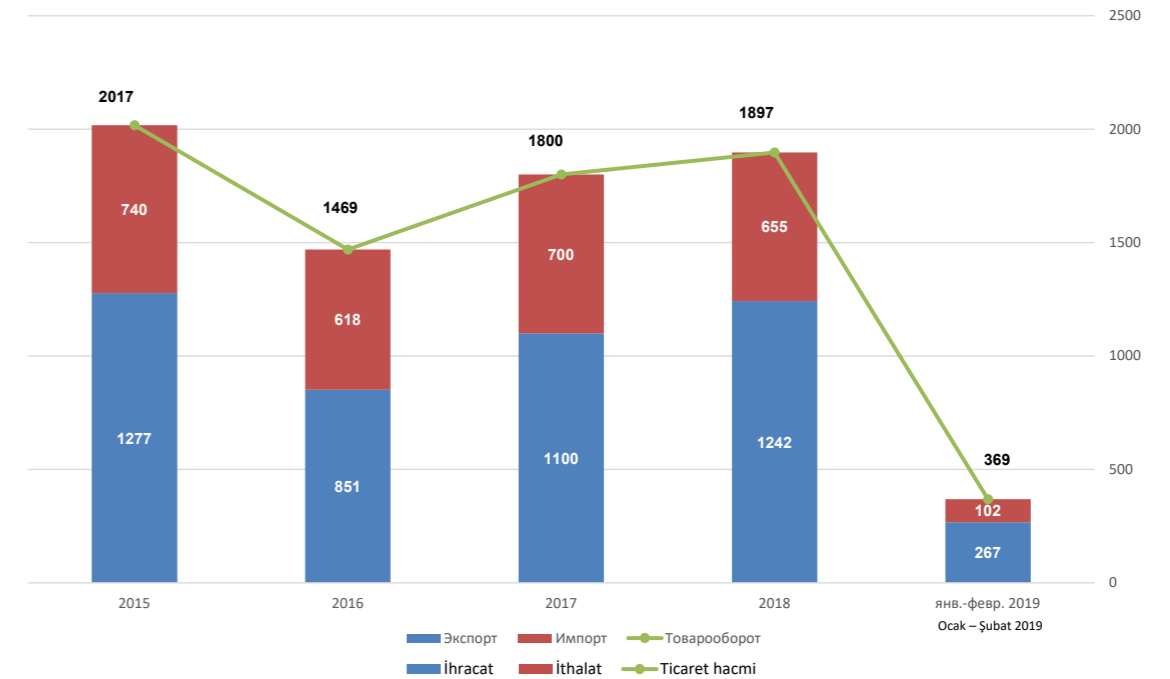
Türk şirketlerinin çalıştıkları ana alanlar altyapı, ulaştırma, telekomünikasyon, gıda, hafif sanayi, eczacılık, inşaat malzemeleri ürünleri, demir döküm, petrol ve kimya sektörleridir.

Türk iş adamları ayrıca, otellere ve ticaret merkezlerine, dağıtım şebekelerine, otomobil, finans ve eğitim sektörlerine önemli miktarda yatırım yaptılar. İnşaat sektöründe işbirliğimiz başarılı bir şekilde gelişmekte olup, Türk şirketleri Kazak uzmanlarına deneyim ve teknolojilerini aktarmaktadır.

Bugünlerde Kazakistan'da hem büyük Türk holdingleri, hem orta

KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ ARASINDAKİ İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN BİLGİ NOTU

Рис.1. Товарооборот между Казахстаном и Турцией, млн. \$
Resim 1. Kazakistan ile Түрkiye arasındaki ticaret hacmi, mln \$

	2015		2016		2017		2018		Янв.-февр. 2019
	млн. \$ mln. \$	Δ%	млн. \$ mln. \$	Δ%	млн. \$ mln. \$	Δ%	млн. \$ mln. \$	Δ%	млн. \$ mln. \$
Экспорт İhracat	1 277	-43%	851	-33%	1 100	29%	1 242	12%	267
Импорт İthalat	740	-27%	618	-16%	700	13%	655	-6%	102
Торговый оборот Ticaret Hacmi	2 017	-38%	1 469	-27%	1 800	22%	1 897	5%	369

Основные товары экспорта из Казахстана в Турцию	-газы нефтяные (98,6%) и нефтепродукты; -металлургическая продукция (медь и сплавы, цинк, полуфабрикаты из железа, алюминий) -зерновые (пшеница и меслин); -масличные; -овощи; -хлопок; -корма для сельхоз животных; -фармацевтические препараты; -и прочее.	Kazakistan'dan Türkiye'ye başlıca ihracat kalemleri	- petrol gazı (%98,6) ve - petrol ürünleri; - metaller (bakır ve alaşımları, çinko, demir yarımamulleri, alüminyum) - hububat (buğday ve meslin); - yağlı tohumlar; - sebzeler; - pamuk; - evcil hayvan yemi; - eczacılık ürünleri; - diğer.
Основные товары импорта из Турции в Казахстан	- оборудование; - текстиль; - мебель; - металлоконструкции; - изделия из пластмассы; - изделия из цемента - холодильное оборудование; - и прочее.	Kazakistan'ın Türkiye'den başlıca ithalat kalemleri	- ekipmanlar; - tekstil; - mobilya; - metal yapılar; - plastik ürünler; - çimento ürünleri - soğutucular; - diğer

Топ-10 экспортных товаров из Казахстана в Турецкую Республику / Kazakistan'ın Türkiye Cumhuriyeti'ne ihracatında 10 başlıca ürün

№	Код ТН ВЭД / Ticari Ürün Kodu	Наименование товара / Ürün adı	Наименование компании экспортера / İhracatçı şirketin adı
1.	7225	Прокат плоский из прочих легированных сталей, шириной 600 мм или более / Diğer alaşımli çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya, daha fazla)	JSC «ARCELORMITTAL TEMIRTAU»
2.	7208	Прокат плоский из железа или нелегированной стали шириной 600 мм или более, горячекатаный, неплакированный, без гальванического или другого покрытия / Demir veya alaşimsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlikleri , 600 mm veya daha fazla) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	JSC «ARCELORMITTAL TEMIRTAU»
3.	7207	Полуфабрикаты из железа или нелегированной стали / Demir veya alaşimsız çelikten yarı mamuller	JSC «ARCELORMITTAL TEMIRTAU»
4.	7403	Медь рафинированная и сплавы медные необработанные / Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	«KAZ Minerals Aktogay» LLC
5.	1001	Пшеница и меслин / Buğday ve mahlut	Sercan Investment Group LLP
6.	2833	Сульфаты; квасцы; пероксосульфаты (персульфаты) / Sülfatlar; şaplar; peroksisülfatlar (persülfatlar)	AKTYUBINSK CHROMIUM CHEMICALS PLANT
7.	1001	Пшеница и меслин / Buğday ve mahlut	PERFORMANCE TRADE LLP
8.	7202	Ферросплавы / Ferro -alyajlar	AKTOBE FERROALLOY PLANT- AN AFFILIATE OF THE JOINT-STOCK COMPANY «TNC «KAZCHROME»
9.	3823	Промышленные монокарбоновые жирные кислоты; кислотные масла после рафинирования; промышленные жирные спирты / Sınai monokarboksilik yağ asitleri; rafinaj mahsulü asit yağları; sınai yağ alkolleri	LLP «TK Dealers»
10.	1001	Пшеница и меслин / Buğday ve mahlut	LTD «Gailkhan»

ели и торговые центры, дистрибуторские сети, автомобильный бизнес, финансовый сектор и образование. Успешно развивается наше сотрудничество в строительном секторе, где компании из Турции успешно передают казахстанским специалистам свой опыт и технологии. В настоящее время в Казахстане работают как крупные турецкие холдинги, так и представители малого и среднего бизнеса. Успешно запущены проекты с компаниями Абди Ибрагим (фармацевтика), Анадолу Групп (пищевая промышленность), Эдждаджибаши (легкая промышленность).

Чистый приток прямых инвестиций из Турецкой Республики в Казахстан за первое полугодие 2018 года составил 26,9 млн. долл. США. ■

ve küçük ölçekli işletmeler faaliyet göstermektedir. Abdi İbrahim (ilaç sektörü), Anadolu Grup (gıda sanayii), Eczacıbaşı (hafif sanayii) şirketleri ile başarılı projeler yürütülmektedir.

2018 yılının ilk yarısında Türkiye Cumhuriyeti'nden Kazakistan'a doğrudan yatırımların net hacmi 26,9 milyon ABD Doları'na oluştu. ■

Топ-10 экспортеров из Казахстана в Турецкую Республику / Kazakistan Cumhuriyeti'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne ihracatında TOP-10 ihracatçı

№	Код ТН ВЭД / Ticari Ürün Kodu	Наименование товара / Ürün adı	Наименование компании экспортера / İhracatçı şirketin adı
1	7225; 7208; 7207	Прокат плоский из прочих легированных сталей, шириной 600 мм или более; Прокат плоский из железа или нелегированной стали шириной 600 мм или более, горячекатаный, неплакированный, без гальванического или другого покрытия; Полуфабрикаты из железа или нелегированной стали / Diğer alaşımli çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya, daha fazla); Demir veya alaşimsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlikleri , 600 mm veya daha fazla) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış); Demir veya alaşimsız çelikten yarı mamuller	JSC «ARCELORMITTAL TEMIRTAU»
2	7403	Медь рафинированная и сплавы медные необработанные / Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	«KAZ Minerals Aktogay» LLC
3	76	Алюминий и изделия из него / Alüminyum ve Alüminyumdan Eşya	«Kazakhstan Aluminium Smelter» JSC
4	27	Топливо минеральное, нефть, и продукты их перегонки, битуминозные вещества, воски минеральные / Mineral yakıtlar, petrol ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar.	«TENGIŞCHEVROIL» LLP
5	28	Продукты неорганической химии, соединения неорганические или органические драгоценных металлов, редкоземельных металлов, радиоактивных элементов или изотопов / Anorganik kimyasallar; kıymetli metallerin, radyoaktif elementlerin; nadir toprak metallerinin ve izotoplarının organik veya anorganik bileşikleri	«Kazphosphate» LLC
6	78; 79	Свинец и изделия из него; Цинк и изделия из него / Kurşun ve kurşundan eşya; çinko ve çinkodan eşya	Kazzinc Ltd
7	7202	Ферросплавы / Ferro-alyajlar	AKTOBE FERROALLOY PLANT- AN AFFILIATE OF THE JOINT-STOCK COMPANY «TNC «KAZCHROME»
8	2833	Сульфаты; квасцы; пероксосульфаты (персульфаты) / Sülfatlar; şaplar; peroksisülfatlar (persülfatlar)	AKTYUBINSK CHROMIUM CHEMICALS PLANT
9	07	Овощи и некоторые съедобные корнеплоды и клубнеплоды / Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	TOO «ARS Trading (APC Трейдинг)»
10	1001	Пшеница и меслин / Buğday ve mahlut	Sercan Investment Group LLP

ДЕИК – ФЛАГМАН ТУРЕЦКОЙ БИЗНЕС-ДИПЛОМАТИИ

Комитет внешнеэкономических связей Турции (ДЕИК), основанный 34 года назад восьмым президентом страны Тургутом Озалом в рамках нового видения путей увеличения объемов товарооборота и реорганизованный в 2014 году по распоряжению президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана, является бизнес-платформой на добровольных началах, «окном» частного сектора турецкой экономики во внешний мир.

Д

ЕИК с гордостью несет знамя флагмана бизнес-дипломатии от имени и по поручению турецких деловых кругов и страны в целом, продолжая развивать свою деятельность в глобальных масштабах при непосредственной поддержке президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана и министра торговли Рухсара Пекджана.

ДЕИК осуществляет свою деятельность посредством 147 деловых советов, охватывающих всю планету, под лозунгом: «Наша работа – распространение нашей силы и опыта по всему миру». Сознавая всю глубину ответственности своей миссии, Комитет внешнеэкономических связей ведет непрерывную работу в качестве добровольного бизнес-посла между Турцией и остальным миром, основным результатом которой является создание торговых, культурных и социальных мостов.

ДЕИК проводит в среднем около 1500 мероприятий ежегодно как в стране, так и за ее пределами, способствуя таким образом расширению сотрудничества между Турцией и другими странами.

Т

ürk iş dünyası ve ülkemiz adına üstlendiğimiz 'ticari diplomasi' misyonunu gururla sürdürürken, bugün başta Sayın Cumhurbaşkanımız

Recep Tayyip Erdoğan ve Ticaret Bakanımız Ruhsar Pekcan'ın kıymetli destekleriyle küresel yolculuğumuza devam ediyoruz.

"İşimiz, gücümüzü dünyaya taşımak" parolamızla küresel boyutta faaliyet gösterirken, şu anda tüm dünyaya yayılmış 147 iş konseyimiz bulunuyor. Bu değerli sorumluluğun bilinciyle, Türkiye ile diğer ülkeler arasında gönüllü birer elçi gibi durmaksızın çalışıyoruz. En önemlisi de ülkemiz için ticari, sosyal ve kültürel köprüler kuruyoruz.

Her yıl, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında düzenlediğimiz yaklaşık 1.500 faaliyetle dünyayı Türkiye'ye taşıyor, Türkiye'yi dünyaya açıyoruz. Hedef ülkelerin karşı kanat kuruluşları ile iş birliği yaparak, büyük önem taşıyan ekonomi ve iş forumları, yatırım toplantıları ve özel B2B buluşmalara imza atıyoruz.

DEİK olarak dış ticaret yolculuğumuzda, 95 kurucu kuruluşumuzdan da güç alıyoruz. Bu kuruluşlardan TOBB, TİM,

Наил Олпак, Президент ДЕИК-а
Nail Olpak, DEİK Başkanı

ми. В сотрудничестве с партнерскими организациями в разных странах проводятся бизнес-форумы, презентации экономического и инвестиционного потенциала стран и регионов, двусторонние переговоры между компаниями и прочие мероприятия с участием субъектов экономической жизни.

95 организаций-учредителей, каждая из которых представляет интересы определенной сферы отечественного бизнес-сообщества, оказывают активное содействие деятельности ДЕИК. Членами правления и высшего совета ДЕИК являются руководители таких организаций, как Союз торговых, промышленных палат и товарных бирж Турции (ТОББ), Ассамблея экспортеров Турции (ТИМ), Ассоциация независимых промышленников и предпринимателей Турции (МЮСИАД) и Союз строителей Турции (ТМБ), чья неопределимая поддержка ощущается на каждом этапе работы Комитета. ДЕИК осуществляет

TÜRKİYE'NİN TİCARİ DİPLOMASİDEKİ BAYRAK TAŞIYAN PLATFORMUYUZ

Cumhurbaşkanımız merhum Turgut Özal'ın "daha fazla ticaret" anlayışıyla 34 yıl önce temellerini attığı, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla 2014 yılında yeniden yapılandırılan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Türk özel sektörünün dış dünyaya açılan penceresi olarak, çalışmalarını gönüllülük esasıyla sürdüren bir iş platformu.

*Ruhşar Pekcan,
Министр Торговли
Турецкой Республики,
Общее собрание
ДЕИК-а,
23 декабря 2018 г.*

*Türkiye Cumhuriyeti
Ticaret Bakanı
Ruhşar Pekcan,
DEİK Genel Kurul
Toplantısı,
23 Aralık 2018*

свою деятельность в тесном контакте с прочими бизнес-структурами Турции, являясь наглядным примером положительного опыта объединения усилий в целях укрепления экономики страны и расширения ее внешнеэкономических связей.

В течение прошедшего 2018 года усилиями ДЕИК было организовано более 1600 продуктивных мероприятий глобального масштаба и различного содержания как на территории Турции, так и за рубежом. В том числе были проведены двусторонние бизнес-форумы в США, Германии, Южной Корее, Венесуэле, ЮАР, Сенегале, Венгрии, Узбекистане, Мавритании, Замбии, Алжире и Кыргызстане в рамках визитов президента Турции в указанные страны, а также 22 зарубежных мероприятия на уровне министров. В работе мероприятий, организованных со стороны ДЕИК в Турции, приняли участие более 80 глав иностранных государств и премьер-министров, посетивших страну в 2018 году.

В августе 2018 года Турция испытала определенные проблемы, связанные с резкими изменениями валютных курсов, не отражающими, по сути, реальную макроэкономическую ситуацию в стране. Несмотря на манипулятивные атаки на валютном рынке, экономика Турции успешно вышла на полосу стабильности благодаря претворению в жизнь «Новой экономической программы» и другим мерам, своевременно предпринятым правительством страны. Такие положительные тенденции, как снижение валютных курсов и впечатляющий рост внешней торговли, дают основание утверждать, что сильная экономика Турции

MÜSİAD ve TMB Başkanları da, Yönetim Kurulumuz ve Başkanlık Divanımızdaki görevlerini sürdürerek, DEİK'in en büyük destekçileri arasında yer alıyorlar. Türk iş dünyasının tüm paydaşlarıyla daima dirsek temasında bulunarak, Türkiye'yi ticaretin her alanında sınırların ötesine taşımak için güç birliği yapmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

2018 yılı boyunca yurtiçinde birçok küresel buluşmaya evsahipliği yaparken, yurtdışında da pek çok nitelikli ve verimli organizasyona imza attık. Yıl boyunca 1600'ün üzerinde, pek çok farklı içerikte etkinlik gerçekleştirdik. Sayın Cumhurbaşkanımız ile gerçekleştirilen ABD, Almanya, Güney Kore, Venezuela, Güney Afrika, Senegal, Macaristan, Özbekistan, Moritanya, Zambiya, Cezayir ve Kırgızistan yurt dışı iş gezilerinin İş Forumlarını organize ettik. Bakanlarımızın da yer aldığı 22 yurt dışı organizasyonunun ev sahibi olduk. Ayrıca ülkemizde evsahipliği yaptığımız organizasyonlarımızda 80'den fazla devlet başkanı, başbakan ve Türkiye'de ağırladık.

Geçtiğimiz yıl Ağustos ayında, ülkemizin makroekonomik göstergelerini yansıtmayacak şekilde dövizdeki volaliteyle birlikte sıkıntılı bir süreç yaşadık. Ancak reel ekonomik verilerle bağdaşmayan manipülatif bir kur farkı ile karşı karşıya kalmamız rağmen, ekonomi yönetiminizin ortaya koyduğu Yeni Ekonomi Programı ve bir dizi tedbirler sayesinde başarılı bir dengeleme sürecine girdik. Dövizde ibrenin aşağıya dönmesi ve dış ticaretteki çarpıcı atağımızla birlikte, güçlü ekonomimiz bu süreci en hasarsız şekilde atlatacaktır. Ayrıca bu zorlu periyotta Cumhuriyet tarihimizin ihracat rekorunu kırmamız da son derece önemli bir itici güç oldu.

Türk iş dünyasının küresel iş platformu olarak; dengeleme, disiplin ve değişime dayalı yeni ekonomi programımızın kalıcı bir başarıya ulaşacağına eminiz. 2019 yılında da tüm imkanlarımızı seferber ederek, azim ve özveriyle ülke ekonomimizin gerçek kapasitesini ortaya koyacağına inanıyoruz.

2019'da ekonominin tüm paydaşlarına her zaman olduğu gibi büyük görev düşüyor. Biz de Ticaret Bakanlığımızın destekleriyle daha proaktif ve dinamik bir anlayışla, hem dünyada hem de ülkemizde

preодолеет и эти трудности с минимальным ущербом. Рекордно высокие объемы экспорта за всю историю Турецкой Республики, достигнутые за прошедшие несколько лет, стали важным импульсом в рамках достижения стабильности экономики.

Будучи глобальной бизнес-платформой турецкого делового сообщества, ДЕИК безоговорочно поддерживает и уверен в эффективности новой экономической программы, разработанной на основе принципов стабильности, финансовой дисциплины и экономических реформ, успеха которой возможно добиться благодаря мобилизации имеющихся ресурсов, принятию решительных мер и упорному труду и в итоге которой экономика Турции покажет свою реальную мощь в 2019 году.

В этом году, как всегда, перед всеми игроками экономики Турции стоят важные задачи. ДЕИК, в свою очередь, делает новые шаги на пути формирования гибкой и проактивной программы своей деятельности при поддержке Министерства торговли Турции, которая предусматривает охват территории всей страны и мира в целом.

На новом этапе ДЕИК планирует расширить свою деятельность в области бизнес-дипломатии и добиться контакта с не менее чем 1 миллионом представителей бизнеса, задействуя для этой цели все 147 деловых советов. ДЕИК приложит все свои усилия для увеличения объемов внешней торговли Турции и достижения новых уровней в данной сфере посредством стратегических проектов и действий, направленных на развитие сотрудничества с приоритетными странами и регионами.

ДЕИК искренне уверен, что структурные реформы, которые будут разрабатываться и осуществляться в 2019 году с учетом задач и приоритетов, определенных президентом и правительством Турецкой Республики, дадут важный импульс к развитию экономики страны.

ДЕИК и в дальнейшем продолжит свою работу в рамках достижения целей устойчивого роста Турции и будет неуклонно развивать деятельность в области бизнес-дипломатии. ■

*Наил Олпак,
президент Комитета
внешнеэкономических
связей Турции (ДЕИК)*

ayak basmadık yer bırakmayan bir DEİK için yeni adımlar attık.

Bu kapsamda 147 iş konseyimizle birlikte 1 yılda 1 milyon iş insanına ulaşacak yeni bir ticari diplomasi atağı başlattık. Hedef ülke ve bölgeler nezdinde yapacağımız stratejik faaliyetlerle birlikte ülkemizin dış ticaretinin en üst seviyeye yükselmesi için çalışacağız.

Cumhurbaşkanımızın ve ekonomi yönetiminizin ortaya koyduğu gelecek vizyonu ışığında, yeni yapısal reformların da 2019'da ekonomimize ivme katacağına kalpten inanıyoruz.

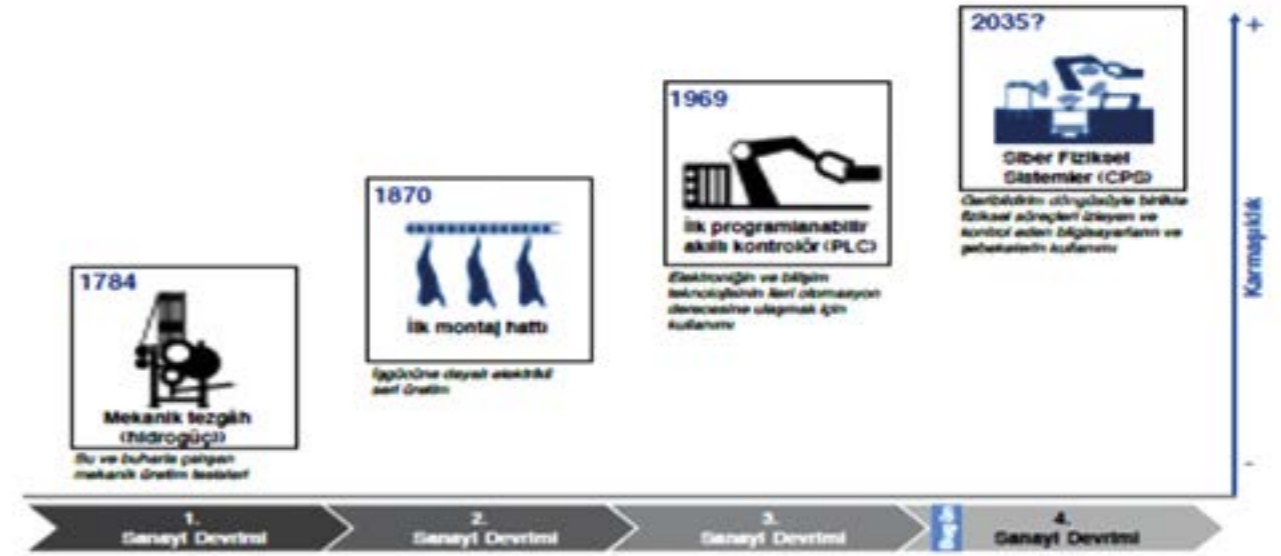
DEİK olarak, ülkemizin sürdürülebilir büyüme hedefleri doğrultusunda üstümüze düşen ne varsa yapacak ve ticari diplomasi faaliyetlerimize hız kesmeden devam edeceğiz. ■

*Nail Olpak,
Dış Ekonomik
İlişkiler Kurulu (DEİK)
Başkanı*

*Recep Tayyip Erdoğan,
President
Турецкой Республики,
Общее собрание
ДЕИК-а,
23 декабря 2018 г.*

*Türkiye Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı
Recep Tayyip Erdoğan,
DEİK Genel Kurul
Toplantısı,
23 Aralık 2018*

SANAYİ 4.0 UYGULAMASI VE ETKİLERİ

Şekil 1. Sanayi Devrimi Aşamaları

İkinci Sanayi Devrimi ise 1870 yılı itibarıyla başlayan ve doğu bloğunun çöküşü olan 1989 yılına kadar devam eden bir süreçtir. Bu dönemde Petrolün endüstri ve ulaşımdaki etkinliği keşfedilerek kullanılmıştır.

Rasim YILMAZ
Elektrik Müh. MSc.

SANAYİ DEVRİMLERİ

Sanayi devrimi üç büyük değişim olarak ortaya çıkmıştır. 1750-1890 yıllarında başlayan ve Birinci Sanayi Devrimi, olarak isimlendirilen sürecin bir diğer adı da Buhar Çağıdır. Buhar çağı ile anılmasının nedeni ise James Watt'ın buluşu olan buhar makinesi dönemin başlangıcı olarak kabul edilmesidir. Bu dönemde dokuma sanayi gelişmiş ve metalürjide değişimler gerçekleşmiştir. Gemicilik ve demiryolları çelik üretiminin artışı ile gelişen sanayiler olmuştur (Ayvaz vd, 2010:2).

İkinci Sanayi Devrimi ise 1870 yılı itibarıyla başlayan ve doğu bloğunun çöküşü olan 1989 yılına kadar devam eden bir süreçtir. Bu dönemde Petrolün endüstri ve ulaşımdaki etkinliği keşfedilerek kullanılmıştır. Küreselleşmenin de etkinliği bu dönemde artmış ulaşımdaki ilerlemeler hızlı gelişim göstermiştir (Görçün, 2016:51). Üretim bandı teknolojisini 1913'te Ford başlatmıştır ve bu teknik diğer sektörler de yansıyarak üretimde verimlilik artışı gerçekleşmiştir.

Üçüncü Teknoloji Devriminin başlangıcı ile nükleer, bilgisayar, mikroelektronik, lazer ve genetik gibi alanlarda da gelişmeler ortaya çıkmıştır (Akbulut, 2011:3). Elektriğin kullanımı Üçüncü Sanayi devriminin başlangıcı olarak gösterilmektedir. Seri üretimin elektrik ile yapıldığı dönem hem mekanik hem de elektronik alanların gelişmesini, dijital teknoloji ile birlikte programlanabilen cihazlar ve bilişim teknolojileri ortaya çıkmıştır. Bilgisayar teknolojisinin ilerlemesi, internetinde hızla gelişmesi bu dönemin inforatik devrim olarak da bilinmesini sağlamıştır (Çeliktaş vd, 2015:1). 20.yy'ın ortalarında ağır sanayi ve bilgi teknolojisinde gelişmeler yaşanmış, bilgi toplumu gibi yeni iktisadi terimler ortaya çıkmıştır. Bu durum, fiber-optik, cip teknolojisi ve atom enerjisinin gelişmesini, mikro elektronik teknoloji üretimini de mümkün hale getirmiştir (Yücel, 2004: 100-101). Sanayi devrimindeki

değişimler, mekanik ve mikro elektronik alanındaki gelişimler bilgi toplumunun oluşmasına neden olmuştur. İletişim sektörleriyle birlikte enformasyon devrimi ortaya çıkmış ve bilgisayarlar da bu sürece dahil olmuştur. Japonya ve ABD bu süreçte hızlı bir gelişim göstererek sektör yapılanmasına gitmiş, teknoloji alanında önder duruma gelmişlerdir. Bu durum gelişmiş ülkelerin enformasyon toplumu olmasına sebep olarak ekonomik yapılarını da etkilemiştir. Enformasyon devrimi ile birlikte şirketler ve kurumlar yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Küreselleşme sürecinin hız kazanması ile birlikte tüm dünyada teknolojiye uyumlu bir dönüşüm yaşanmış ve bilgi toplumunun oluşumu sağlanmıştır (Erkan ve Erkan, 2007:2). Bilgi toplumunun bugün gelmiş olduğu son yeni sanayi devrimi Endüstri 4.0 olarak ortaya çıkmaktadır. Siber-Fiziksel Sistemlerin üretim de devreye girmesi ile kişiye özel, doğayla barışık, görsel algısı yüksek olan bir üretim sürecinde iyileştirme gerçekleştirilebilecektir (Çeliktaş vd, 2015:1)

Her an gerçekleşmesi mümkün olan yeni sanayi devrimi "Sanayi 4.0" kavramı ile ortaya çıkmaktadır. "Nesnelerin İnterneti", "Her Şeyin İnterneti" veya "Endüstriyel İnternet" kavramları da bu devrin önemli tanımlarındandır. En önemli unsurlarından biri de akıllı fabrikalarla üretimde yeni

bir çıkışın yapılmasıdır. Ayrıca siber fiziksel üretim teknikleri de bu kapsamda tanımlanmaktadır. Üretim değer zincirinde bu devrimin sonucunda yeni yönetim sistemleri ve organizasyon şekillerinin ortaya çıkması beklenmektedir. Bugünkü durumda karışık üretim sistemlerinin yönetilebildiği akıllı fabrika sistemleri, inovasyon süreçleri sonucunda ortaya çıkabilecektir. Makine mühendisliği, otomasyon ve bilişimin gelişmesi ile bu sistemler kolaylıkla koordine edilebilir duruma gelebilecektir (KPMG, 2015:1).

SANAYİ DEVRİMİ 4.0

Endüstri 4.0, makine gücünün; insan gücünün yerini alarak üretim süreçlerini kendiliğinden yönetebilir hale gelmesi olarak tanımlanabilir. Makinelerin bilgisayarlar ve internet teknolojilerindeki yeni gelişimler sayesinde koordine edilebilir hale gelmesi yeni sanayi devrimini ortaya çıkarmıştır. "Nesnelerin İnterneti" kavramı olarak bilinen bu yeni sistem sayesinde üretimde ileri seviyeye atlanmış ve fabrikaların kendini yönetebilir olması ile ileri düzey teknolojiye geçilmektedir (EBSO, 2015: 7). Endüstri 4.0, Alman Hükümetinin desteklediği ve geleneksel üretim yönteminden bilgisayar ve internet destekli yeni üretim modeline geçişi sağlayan bir teknoloji

Her an gerçekleşmesi mümkün olan yeni sanayi devrimi "Sanayi 4.0" kavramı ile ortaya çıkmaktadır. "Nesnelerin İnterneti", "Her Şeyin İnterneti" veya "Endüstriyel İnternet" kavramları da bu devrin önemli tanımlarındandır. En önemli unsurlarından biri de akıllı fabrikalarla üretimde yeni bir çıkışın yapılmasıdır.

projesi olarak başlamıştır. Projenin amacı; kaynak verimliliğinde artışı sağlamak müşterilerinde üretim sürecine dahil olabileceği bir entegrasyonun sağlanabilmesidir (www.elektrikport.com, 2016-1)

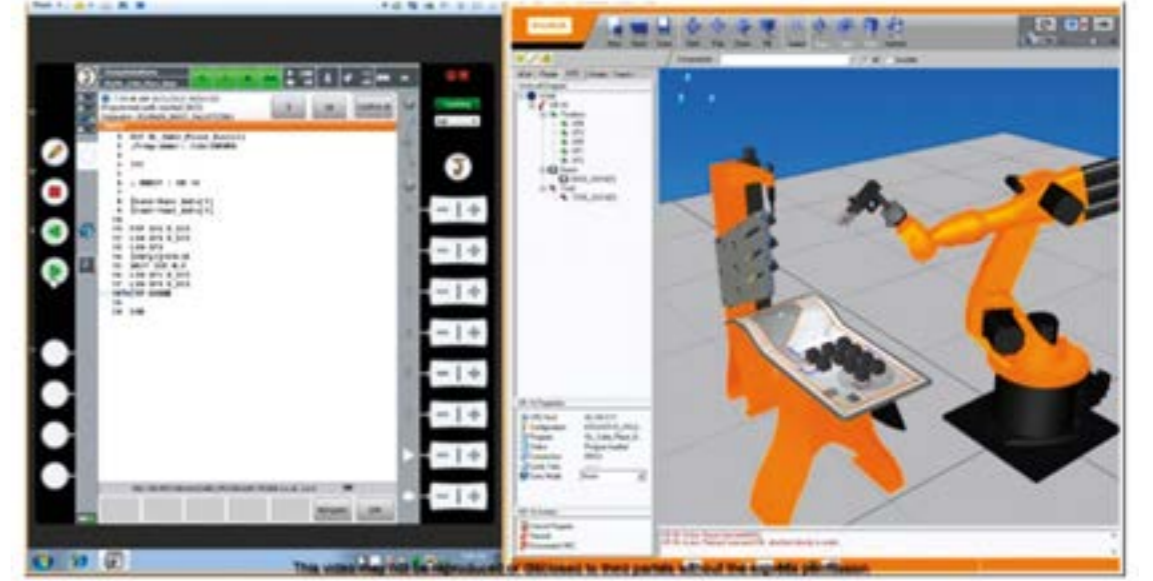
Yeni sanayi devrimi olarak anılan Sanayi 4.0, 2011 yılında ilk kez Hannover Fuarı'nda ortaya atılmış bir kavramdır. Üretimde bir devrim yaşandığını ve bilişim çağının modern bir hal alarak üretim teknolojisini bir üst seviyeye taşımakta olduğu uzmanlar tarafından fuarda ifade edilmiştir. Almanya Hükümeti bu durumu sanayide atılım gerçekleştiği değerlendirmesi yaparak, bu konu üzerinde çalışacak bir grup oluşturmuştur. Endüstri 4.0 çalışma grubu bir yıllık bir süreç sonunda hem Almanya Hükümeti'ne hem de Hannover fuarında çalışmalarını sunmuştur.

İlk kez Alman Yapay Zeka Araştırma Merkezi öncülüğünde (içinde Siemens'in de bulunduğu Almanya'nın önde gelen 20 endüstriyel ve araştırma ortağı ile birlikte) Kaiserslautern şehrinde oluşturulan küçük bir akıllı fabrikada sistemin nasıl çalışacağı uygulandı. Burada ürünler ile makinelerin birbirleriyle nasıl haberleşeceği ve etkileşime geçeceğini göstermek için sabun şişeleri kullanıldı. Sabun şişelerinin üzerine Endüstri 4.0'ın önemli unsurlarından olan radyo frekans tanımlayıcı (RFID) etiketler yapıldı. Bu etiketler aslında şişenin rengi, boyutu, hacmi ile ilgili bilgileri içermekte ya da siz nasıl bir tanımlama yaparsanız o bilgiyi makineye aktarmaktadır. Daha sonra bu etiketler aracılığıyla akıllı makineler, şişeleri tanımlanan özelliklerine göre tanır ve bir ayrıma gider ve (bu uygulama sırasında renklere göre bir ayırım yapılmıştır) mesela rengine göre uygun sabunu şişeye doldurur. Bu sistem sayesinde bir ürünün radyo sinyalleriyle ilettiği bilgiler, üretimin başında itibaren dijital ortamda saklanmasına olanak sağlamaktadır. Bu bir siber-fiziksel sistem çalışma şeklidir (Selek, 2015).

Bu tarz bir üretimin önemli özelliklerinden biri ürünün bir hafızaya sahip olmasıdır. Çiplerin ucuzlaması ve giderek küçülmesi artık her şeyin üzerine yonga (Cip) takabilmeyi mümkün hale getirdi (Aksu, 2016). Bunun yanında internetin yaygınlaşması ile birlikte yongalar, nesnelere olan ilişkimizi ayrı bir noktaya taşımıştır. Böyle

ki yeni nesil çipler, ürünü ya da artık neye çip takıldıysa nesneyi/kişiyi izlenebilir hale getirmiştir. Ürün daha üretime girmeden hangi aşamalardan geçeceğini, üretiminde hangi girdilerin kullanılacağını, üretim sonrasında hangi tüketim merkezine veya tüketiciye gideceğinin bilgisine sahip olacak. Ürün tüketicideyken, eğer kullanımı sırasında bir sorun yaşanır ya da yaşanma ihtimali olursa müşteriye önce teknik birime arıza bilgisini ulaştırabilecek. Ürün tüm bu bilgileri kendi hafızasında taşıyabilecek. Böylece ürünler artık istenildiği zaman ve istenilen yerden takip edebilir ve izlenebilir olacaktır (Avşar, 2016; Aksu, 2016)

Endüstri 4.0'ın içerisinde dönüşümün gerçekleştiği önemli mekanlardan biri de "akıllı" teknolojiyle donatılmış fabrikalardır. Bu fabrikalara hiç insan çalışmadığı için karanlık (lights out) fabrikalar da deniyor. Bu fabrikaların başlangıçta öne çıkan kullanım alanları tehlikeli çalışma koşullarının olduğu üretim alanları olacaktır. Yüksek sıcaklık, yüksek ağırlık, zehirli gazlar gibi işlerde insanların yerine robotların kullanılmasıyla iş güvenliği riskinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. İlk karanlık fabrikaya geçişi Çin'deki bir cep telefonu modülü üreticisi gerçekleştirdi. Bu fabrikada robotların üretimde kullanılmasıyla birlikte işçi sayısı 650'den 60'a düşerken, ürün çıktısındaki kusurlu parça oranı ise yüzde 25'lerden yüzde 5'lere düşmüştür (Alkan, 2016). Şunu belirtmek gerekir, Endüstri 4.0'ın işleyişi her ne kadar insansız olsa da arka planda çok titiz bir planlama yeteneğine, ileri düzey programlama bilgisine sahip olan ve bakım-onarımı gerçekleştirebilecek nitelikli emek gücü vardır/gereklidir. Dolayısıyla, yeni teknolojik üretim araçları emeğin ikamesi olarak üretim sürecinde yer alır ve emek gücüne olan talebi azaltırken, aynı zamanda talep edilen emekte niteliksel özelliği/beceriyi öne çıkarır. Bu sermaye için önemli bir verimlilik artışı, çalışan için ise işini kaybetmek anlamına gelir. Yani sermayenin değişmeyen kısmı olan makinelerin üretimdeki payının sermayenin değişen kısmı olan emek gücü kullanımına göre artmasıdır. Robotlar ya da karanlık fabrikalar ile birlikte bu oran daha önce hiç olmadığı kadar artacaktır.

Böylece sermaye hep aradığı ideal işçilerine kavuşmuş olur:

ENDÜSTRİ 4.0'IN YENİ TEKNOLOJİ KAVRAMLARI

■ 3 Boyutlu 3D Yazıcılar

3D yazıcı teknolojisinin ilk uygulaması 1984 yılında ortaya çıkmıştır. Ancak geçtiğimiz 20 yıl boyunca bu yöntem hızlı prototipleme alanı haricinde pek ilgi gösterilmemiştir. 2006'da başlayan bir proje olan Reprap ile gündeme tekrar gelmiştir ve daha geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır. Gelecek bilimcilerinin bir çoğu 3D baskısının insanlık için yeni bir çağ başlatacağını ve yenilikçilik konusunda yeni adımlara neden olacağını düşünmektedirler (EBSO, 2015: 10). 3D yazıcıların üretim sürecindeki katkısı Birinci ve İkinci Sanayi Devrimlerinin üretim süreçlerindeki sistemlerden oldukça farklı bir şekilde organize edilmiş olmasıdır. Geleneksel üretim süreçleri, çıkarmalı süreç şeklinde işlemektedir. Yani hammadde, kesilir, biçilir ve daha sonra nihai ürünü ortaya çıkarmak üzere birleştirilerek son halini alır. Bu süreçte ciddi bir miktarda malzeme atığı meydana gelir ve bu atığın nihai üründe değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır. Üç boyutlu yazdırma esnasında yazılım, erimiş malzemeyi üst üste ekleyerek katmanlar oluşturur ve bu işlem sonunda ürün tek parça olarak üretilebilmektedir. Üretimde kullanılan hammaddenin onda birini kullanarak üretimi sonuçlandırmaktadır. Bu özellik

3D yazıcılara verimlilikte ve üretkenlikte ciddi bir avantaj sağlamaktadır (Rifkin, 2015:98-99).

3D yazıcı teknolojisi sayesinde çeşitli hammadde ve üretim kombinasyonları ile oldukça geniş alanlarda üretim gerçekleştirilebilmektedir. Kuyumculuktan genetiğe, bilişim teknolojilerinden şehir planlamasına, tıptan gıdaya, her türlü sanayi üretimine uygulanabilen 3D yazıcılarda modellemeye bağlı olarak baskı süresi de değişiklik göstermektedir. 3D yazıcılardan; Biyo-organik maddeler damardan, organlara ve dokulara kadar her türlü üretim yapılabilmektedir. Geliştirilebilecek dev yazıcılar sayesinde inşaat sektöründe de kullanılabilir olacaktır (EBSO, 2015:11).

3D yazıcıların bir diğer avantajı bu yazıcılar sayesinde tek bir ürün üretilebileceği gibi verilen siparişler doğrultusunda ve minimum maliyette küçük gruplar halinde de üretim gerçekleştirilebilir (Rifkin, 2015:99).

■ Akıllı Fabrikalar

Endüstrinin büyük ölçekli şirketlerinin geleneksel üretim artırma yöntemleri artık yeterli değildir. Yeni stratejiler ise müşteriden tedarikçiye kadar tüm sistemi içine alan bütünsel bir çözüm üretme yöntemi gerektirir. Bilişim teknolojileri ile endüstriyel sürecin entegrasyonu sonunda Endüstri 4.0 devrimi gerçekleşmektedir. Sanayinin yeni terimleri olan büyük veri, robot teknolojileri, nesnelere interneti gibi sistemler ile akıllı fabrikaların ortaya çıkışı

Bu tarz bir üretimin önemli özelliklerinden biri ürünün bir hafızaya sahip olmasıdır. Çiplerin ucuzlaması ve giderek küçülmesi artık her şeyin üzerine yonga (Cip) takabilmeyi mümkün hale getirdi (Aksu, 2016).

Üç ana başlıkta inceleyecek olursak; Birincil olarak programcı Java, C++ ve Python gibi genel programlama dillerine hâkim olması gerekmektedir. İkincil olarak programcı Matlab, Simulink veya R-Statistik gibi endüstriyel simülasyonlara, veri analizlerine imkân veren programlara hâkim olmak gerekiyor.

sağlanmıştır. Akıllı fabrikalar hayalden öte artık zorunluluk haline alacak, tüketici tercihlerinin değişmesi ve kişiselleşen üretimlere olan taleplere cevap verilebilmesi için işletmeler, fabrikalarında dönüşüme gitmekte mecbur kalacaklardır. Endüstri 4.0'ın üretim süreci, müşterinin talepleri ve tedarikçiden toplanan verilerin analizi sonucu akıllı fabrikalar, robot teknolojisinin desteği ile hızlı bir şekilde ürünün imal edilmesini sağlayabilecektir. RFID (Radio-frequency identification/ Radyo Frekansı ile Tanımlama) etiket sensörleri ile akıllı robotlar üretim bandındaki ürünü tanıyarak işlem gerekliliklerini yerine getirebileceklerdir. Bu sayede farklı ürünler aynı üretim bandında hiç hatasız işlenebilecektir (EKOIQ, 2014:4-5). Nesnelerin interneti, sanayi bağlamında incelendiğinde, gündelik hayata benzer doğrultuda, robot ve makinelerin internet ağları aracılığıyla üretim sürecinin neredeyse tamamında hakim olabileceği görülmektedir. Bu durum iş dünyasını, akıllı üretim süreçlerinde kullanılan akıllı fabrikalarla ve bu fabrikalardan çıkan akıllı ürünlerle karşılaştırmıştır. Sanayi 4.0'ın ilk önceliği ve en somut göstergesi olan akıllı fabrikaların özellikleri şu şekilde sıralanabilir (EBSO, 2015:16):

1. Akıllı fabrikalar, karmaşık üretim süreçlerini hızlı ve sorunsuz bir şekilde yöneterek büyük bir başarı sağlamışlardır.

2. Akıllı fabrikalarda üretilen ürünler daha sorunsuz ve daha uzun ömürlüdür.

3. Akıllı fabrikalar da insanlar, makineler ve üretim kaynakları sürekli bir etkileşim içindedirler.

kullanıcının algısına sunulur. Görüntü ve algı düzeyinde zenginleştirme programı gerçek anlı uygulanarak ve ortam çevresindeki öğeler ile etkileşime geçirilebilmektedir. Arttırılmış gerçeklikteki ortamla ilgili sanal bilginin yansıması gerçek dünyayla uyum halindedir (www.endustri40.com, 2016-

■ Otonom Robotlar

Üretim ortamlarının esneklik kazanması ile akıllı robotlar diğer cihazlarla, malzemelerle ve diğer üretim bileşenleriyle etkileşime geçerek şirketlerin üretkenliklerinde artış sağlayabilecektir. Bu durumda insanların yerini tamamen robotların alacağını söylemek mümkün

değildir; fakat, geleceğin fabrika işçilerinin iş özelliklerinde yüksek öğrenim ve özel yetenekler yer alacak diğer kalan iş gücü ise başka alanlarda değerlendirilebilecektir. İnsanların ve robotların 24 saatlik uzun bir iş devresi boyunca sisteme bağlı bir şekilde çalışmalarını da bu sistem mümkün kılmaktadır. Üretimdeki herhangi bir aksama olması durumunda, yönetici ya da teknisyen mobil iletişim araçları ile oluşan soruna detaylı bir şekilde otomatik olarak aldıkları bilgi mesajı ile hâkim olabileceklerdir. Çözüm önerileri sunan ve sorunun yaşandığı alanda her zaman kayıta olan kamera sistemleri görüntüyü ileten otomatik mesajla yetkili kişiyi haberdar edebileceklerdir (KPMG, 2015: 2). Robotlar doğrudan bir operatörün kontrolünde çalışabildikleri gibi, bir bilgisayar programı aracılığıyla bağımsız olarak da hareket edebileceklerdir. Günümüzde robotlar endüstriyel üretimde özellikle otomotiv endüstrisinde çok sayıda kullanılmaktadır (EBSO, 2015: 20). Teknolojik ilerlemeler sayesinde robotlar daha uyarlanabilir ve esnek hale getirilmektedir. Robotların yapısal ve işlevsel tasarımı karmaşık biyolojik yapılardan esinlenerek şekillenmektedir. Sensörlerdeki gelişmelerle robotlara çevrelerini algılama ve tepkide bulunma gibi yetenekler kazandırılmaktadır. Eski robot teknolojisinin ötesinde şimdi robotlar bulut aracılığıyla uzaktan enformasyona erişim sağlayabilmektedir. Böylece başka robotlarla etkileşim ve robotlardan oluşan ağ sistemlerine ulaşabilmektedir (Schwab, 2016: 25-26).

Kişiselleştirilmiş Ürünler

Artan rekabet koşullarında ve gelişen teknolojiler sonrasında üretim anlayışındaki değişim, ürün bazında da değişmiştir. Artık müşteri sadakatini sağlamak için şirketler her müşteriye farklı, özel ürünler sunmak ve bunu müşterinin, bu hizmet için ödemeyi göze alacağı bir fiyat seviyesinde gerçekleştirmek zorundadır.

Dijital gelişmelerle birlikte nihai ürün yapılanmasında ve sunumunda yeni bir dönem başlamıştır. İnternet hem üreticiyi hem de tüketiciyi bir birine yaklaştırmış, artık her şey bir "tıklama" mesafesine inmiştir. Böylece hem üreticiler tüketicilerin nasıl bir ürün talep ettiklerini daha

rahat kavramaya, hem de tüketiciler ürünle ilgili görüşlerini rahatlıkla belirtmeye başlamıştır. Böylece koşullar değişmiş, tüketiciler nerede ise kurumlar kadar güçlenmiş ve kişiselleştirilmiş ürünler dönemi başlamıştır. Artık tüketiciler; internet sayesinde her türlü ürünle ilgili bilgiye ulaşabilmekte, ürünü kullanan diğer tüketicilerle iletişime geçebilmekte, fiyat, kalite ve özellikler konusunda kendi gibi olanlarla bir güç oluşturabilmektedir.

Yeni koşulları fark eden markalar ve köklü firmalar, kişiye özel ürünler üretmeye ve kişiye özel iletişim yaklaşımlarında bulunmaya başlamıştır. Herhangi bir ürünü ya da hizmeti kişiselleştirmek demek, müşterilerin bireysel özelliklerine, isteklerine ve beklentilerine uygun özel çözüm üretmek demektir. Bir şirketin kişiye özel ürünler sunması için, öncelikle müşterilerinin beklenti ve davranışlarını analiz etmesi ve kişisel çözümlere imkân veren, esnek bir üretim yapısına sahip olması gerekmektedir (Aksoy, T., 2015).

ENDÜSTRİ 4.0'DA YENİ İŞ KOLLARI (Claus, Knud)

Endüstriyel Yazılım Programcıları (Industrieller Programmierer) Endüstriyel bileşenleri göz önünde bulundurduğumuzda klasik programcılığa göre farklılıklar göstermektedir.

Üç ana başlıkta inceleyecek olursak; Birincil olarak programcı Java, C++ ve Python gibi genel programlama dillerine hâkim olması gerekmektedir. İkincil olarak programcı Matlab, Simulink

veya R-Statistik gibi endüstriyel simülasyonlara, veri analizlerine imkân veren programlara hâkim olmak gerekiyor. Son olarak da endüstriyel programcı VHDL (donanım tanım yazılımı) ve Kukas KRL gibi robot programlamak için gerekli yazılımları iyi düzeyde bilmesi gerekiyor. Şekil 'de robot programlamak için kullanılan Kukas KRL programının ara yüzü gösterilmiştir.

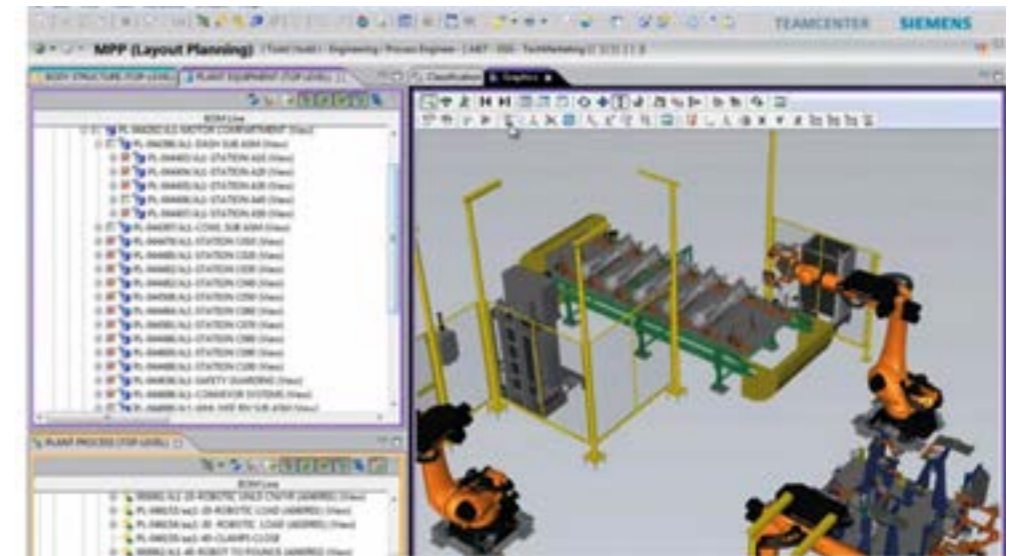
Bunlarla beraber bilinmeli ki yukarıda belirtmiş olduğumuz temel programlama yetileri ile beraber hızlı bir şekilde bunlara alternatif ve benzer konseptlerde çözümler çıkacaktır. Endüstriyel çözümleme yapabilmek için gelişmeleri takip edip bunları kullanabilmek gerekir.

Bilişim Sistemleri ve Nesnelerin İnterneti Çözüm Üreticisi

Veriyi değerleyip akıllı tepkiler verebilmek için bu verilerine akıllı cihazlar arasında dağıtılabilmesi gerekiyor. Veri hızının iyi bir şekilde ve anlamlı yapılabilmesi için nesnelerin interneti dediğimiz kavrama hâkim olacak insanlara ihtiyaç vardır. Her ne kadar internet vasıtasıyla veriler taşınacak ise de her cihaz farklı bir platform, farklı bir alt yapı kullanacaktır. Dolayısıyla bu cihazları birbiri ile iletişime geçebilmek için çözümleyicilere ihtiyaç duyulacaktır. Hem bilişim sistemlerine hâkim olacak hem bu iletişimi kesintisiz, sorunsuz sağlamaları gerekmektedir.

Endüstriyel Veri Analiz Uzmanı

Harvard Business Review, veri analiz uzmanlarını 21.yüzyılın en

Akıllı fabrikalar, karmaşık üretim süreçlerini hızlı ve sorunsuz bir şekilde yöneterek büyük bir başarı sağlamışlardır. Akıllı fabrikalarda üretilen ürünler daha sorunsuz ve daha uzun ömürlüdür. Akıllı fabrikalar da insanlar, makineler ve üretim kaynakları sürekli bir etkileşim içindedirler.

Üretim süreçlerini planlayarak ihtiyaç duyulan tezgâhları tespit ederler ve bunların programlanmasını yani kodlanmasını sağlarlar. Üretim süreçlerinde yeni açığa çıkmış ya da değiştirilmiş üretim teknolojileri meydana gelecek. Daha güzel bir ifade ile, geleneksel üretim süreci dışında yeni sanayi devriminde kullanılacak yeni makinalara gereksinim olacak ve bu makinaların entegre edilmesi gerekecektir.

popüler meslek dalı olarak lanse etmiştir. Önümüzdeki dönem her cihaz veri üreteceği için, aslında her tarafımızda veriler var ancak bunlar artık kayıt edilebilir duruma geleceği için bu veri yığını anlamlandırılabilir, ayıklayabilir ve akıllı sonuçlara evirmemiz gerekiyor. Ancak o zaman cihazların birbiri ile bağlantılı olmuş olmasının bir anlamı olur, heba etmiş olduklarımızı böylelikle analiz edebilir, engelleyebilir ve işe yarar hale getirebiliriz. Bu açıdan Veri madenciliği, big data, makine öğrenmesi hatta yapay zekâ çözümlerini bu uzmanlık alanı ile çözeceğiz.

Robot Koordinatörü, Programcısı, Tamircisi

Robotlar üretimdeki ana cihazlar olacak. Üretim hatalarını sıfıra indiren, 7/24 çalışabilen, vasıfsız iş gücünü tamamlayan ana silahlar olacaklardır. Dolayısıyla yapacakları işleri öğreten, ona göre programlarını yenileyen, bozulduklarında tamirini gerçekleştirecek yeni bir iş modeli gerekmektedir. Yarı otonom, otonom hatta insansal hareketlerde bulunan robotlar ile baş edebilmek önemli hale gelecektir. Bozulan robotları aynı işi görececek yenileri ile değiştirmek, üretim sisteminde aksamaları engellemek, psikolojik bozukluklarını gidermeye kadar geniş bir yelpaze de görev alacaklar.

Üretim Teknolojileri Uzmanı

Almanya hükümeti tarafından 2008 yılından itibaren resmi pozisyon olarak kabul edilmiş olup eğitim süresi Almanya'da 3 yıl sürmektedir.

Üretim süreçlerin analizini, simülasyonlarını ve optimizasyonunu yapmakla görevli iş gurubudur. Robotların, cihazların simülasyon ortamında tasarlayarak çözüm üretir.

Üretim süreçlerini planlayarak ihtiyaç duyulan tezgâhları tespit ederler ve bunların programlanmasını yani kodlanmasını sağlarlar. Üretim süreçlerinde yeni açığa çıkmış ya da değiştirilmiş üretim teknolojileri meydana gelecek. Daha güzel bir ifade ile, geleneksel üretim süreci dışında yeni sanayi devriminde kullanılacak yeni makinalara gereksinim olacak ve bu makinaların entegre edilmesi gerekecektir. Tüm üretim parametreleri makinaların

birbiri ile konumlandırılmasında ve dijitalleştirilmesinde ayarlanması gerekmektedir. Bu meslek dalının amacı üretim sürecinin stabil halde çalışması ve ürünün zamanında pazara girebilmesidir. Üretim teknolojileri uzmanı, konstrüksiyon, üretim ve kalite süreçlerinde tabiri caiz ise bunları birbirine bağlayan yapıstırıcı gibidir. Dolayısıyla bu süreçte genellikle bu uzmanlar kalite departmanıya çalışarak istatistiksel analizlerde bulunur. Şekil 'de robotların ağırlıklı olarak oluşturduğu bir sistemin programlanmasını görebiliriz.

Akıllı Şehirler Planlayıcılar

Üretim süreçleri akullanırken elbette açığa çıkan ürünlerde en az o süreçler kadar akıllı olacak. Trafik lambaları gelen araçları okuyabilecek, ambulans gibi acil durum vakası söz konusu ile ana merkeze gelen verileri hesaplayıp yolları ambulans için uygun hale getirecek, diğer araçları ona göre yönlendirecek. Binalar artık enerji üretir hale gelecek, bir tarafta fazla üretilen enerji diğer tarafa otomatik olarak aktarılacak, akıllı sayaçlar sayesinde kimin ne harcadığı daha belli olacak. Dolan çöp depoları kendi aralarında iletişim kuracak, onları toplamaya gelen araç önüne algoritmik olarak hesaplanmış güzergâhı takip edecek.

Tüm bu verileri daha konforlu bir yaşam biçimi haline getirebilmek, yekünü düşünebilmek ve ona göre çözümler getirebilmek mimariyi tasarlamaktan ziyade içinde yaşayan insanlar ile beraber bunları planlayabilmek, hayal edebilmek beceresi gerektirmekte.

Ürün Tasarımcı ve Üreticiler

Üç boyutlu yazıcıların gelişim ile beraber aklınıza gelen her ürünü tasarlayabilmek ve bunu 3B yazıcılar için hazır hale getirebilmek önemli hale gelmektedir. Bir terzinin ölçü alıp kıyafet dikişmesi için kişiye has ürün üreticiler ortaya çıkacaktır, moda akımları farklı şekillerde etkilenecek herkesin tarzı farklı olacaktır.

Üretimde kullanacağınız farklı yapıda bir robotu bilgisayardan tasarlayıp o makinalardan anında ürettirip üretim sürecine katabilirsiniz. Bilgisayar ortamında çizmiş olduğunuz tesisatları sanal gerçeklik gözlükleriniz ile görebilecek,

kontrol edebileceksiniz. Anında değişiklik yapıp üretmeden önce son dokunuşlarda bulunabileceksiniz.

KAYNAK:

Akbulut, U. (2011). "Sanayi Devrimleri Dünya Gidişini Değiştirdi", <http://www.uralakbulut.com.tr/> (Erişim tarihi: 16.06.16).

Akın, A. (2016): "Siber Güvenlik Endişesi ve İnternet" <http://www.stratejikanaliz.com/analizler/harp-vestrateji/siber-guvenlik-endisesi-ve-internet/>

Aksoy, T. (2015): "Sizin Şirketinizin Ürünleri Ne Kadar Kişisel?", <http://www.temelaksoy.com/sizinsirketinizin-urunleri-ne-kadar-kisisel/>

Aksu, H. (2016) "Nesnelere İnterneti ve Geleceği", www.gelecekhane.com/nesnelere-interneti-ve-gelecegi/, indirilme tarihi: 15 Aralık 2016.

Alkan, M. A. (2016) "Karanlık Fabrikalar ile İnsansız Üretim", <http://www.endustri40.com/karanlik-fabrikalar-ile-insansiz-uretim/>, indirilme tarihi: 14 Ekim 2016.

Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality). <http://www.endustri40.com/artirilmis-gerceklikaugmented-reality/> (Erişim tarihi: 17.06.2016).

Avşar, Ç. T. (17 Mayıs 2016) Endüstri 4.0 Hakkında Merak Edilenler [Video dosyası], https://www.youtube.com/watch?v=ufpPWNhs_vs, indirilme tarihi: 3 Eylül 2016.

Ayvaz, Z. R., Kırbaslar, F.G. ve Güneş, Z. Ö. (2010). "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kimya Öğretiminde B de Materyali Kullanımına İlişkin Düşünceleri", Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 14 (2), 1-18.

Civelek, D.Y. (2011): "Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi", Uzmanlık Tezi, http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2014/04/Kisisel_Verilerin_Korunmasi-Dilek_CivelekDPT_Uzmanlik_Tezi.pdf

Claus W. Gerberich. Gerberich Consulting. Industrie 4.0

Daniel Hüfner. 5 Berufe mit Zukunft: Nach diesen Fachkräften sucht die Hightech-Branche. <http://t3n.de/news/industrie-4-0-jobs-berufe-733126/>

EBSO. (2015). "Sanayi 4.0", Ege Bölgesi Sanayiciler Odası, Araştırma Müdürlüğü

Endüstri 4.0 Nedir? 4. Sanayi Devrimi Gerçekleşiyor [#ad-image-04](http://www.elektrikport.com/teknikkutuphane/endustri-4-0-nedir--4-sanayi-devrimi-gerceklesiyor/11563) (Erişim tarihi: 14.06.2016).

Endüstri 4.0 Uygulamada Atostan Yenilikçi Endüstri 4.0 Uygulama Örnekleri. <http://www.endustri40.com/endustri-4-0-uygulamada-atostan-yenilikci-endustri-4-0-uygulamaorneklari/> (Erişim tarihi: 07.09.2016).

Erkan, H. ve Erkan, C. (2007). "Bilgi Toplumu ve Ekonomik Kalkınma", Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği Dergisi, İstanbul.

Ertek, E. (2014): "3 Boyutlu Baskı ve Masaüstü İmalat" http://www.tskb.com.tr/i/content/1034_1_3D%20Yaz%C4%B1c%C4%B1lar%20ve%20Masa%C3%BCst%C

Koroğlu, O. (2012). En yaygın iletişim ortamında artırılmış gerçeklik uygulamaları, Türkiye'de 17. İnternet Konferansı. <http://inet-tr.org.tr/inetconf17/bildiri/14.pdf>

Koroğlu, O. (2015). Nesnelere İnterneti, algılayıcı ağları ve medya. İçinde Akademik Bilişim Konferansı. Eskişehir. <http://ab.org.tr/ab15/bildiri/113.doc>

Knud Lasse Lueth, CEO IoT Analytics. Fünf neue Zukunfts-Berufe durch Industrie 4.0 <https://digitales-wirtschaftswunder.de/fuenf-neue-zukunfts-berufe-durch-industrie-4-0/> "Pazarlama İletişiminde Kişiselleştirme ve Yansımaları" <http://www.connectdivaki.com/pazarlamaitisiminde-kisiseslesme-ve-yansimalari/>

Rifkin, J. (2015). Nesnelere İnterneti ve İşbirliği Çağı, Çev. Levent Göktem, İstanbul: Optimist Yayıncılık

Schwab K. (2016). Dördüncü Sanayi Devrimi, Çev. Zülfi Dicleli, İstanbul: Optimist Yayıncılık

Selek, A. (2015) "Endüstri Tarihine Kısa Bir Yolculuk" <http://www.endustri40.com/endustri-tarihine-kisa-bir-yolculuk/>, indirilme tarihi: 15 Aralık 2016.

The new High-Tech Strategy. Innovations for Germany 2014 <https://www.hightech-strategie.de/de/The-new-High-Tech-Strategy-390.php>

Torun, İ. (2003). "Endüstri Toplumu'nun Oluşmasında Etkili Olan İktisadi Ve Sina-İ Faktörler", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(1) s. 181-196

TÜSİAD. (2016). "Türkiye'nin Küresel Rekabetçiliği İçin Bir Gereklilik Olarak Sanayi 4.0 Gelişmekte Olan Ekonomi Perspektifi", Yayın no; TÜSİAD-T/2016-03/576. <http://www.tusiad.org/indir/2016/sanayi-40.pdf> Yapay Zeka https://tr.wikipedia.org/wiki/Yapay_zek%C3%A2#Tan.C-4.B1m (Erişim tarihi: 05.09.2016).

"Veri Güvenliği", http://www.entegreyazilim.com.tr/index.php?route=pages/pages&page_id=28 ■

Robotlar üretimdeki ana cihazlar olacak. Üretim hatalarını sıfıra indiren, 7/24 çalışabilen, vasıfsız iş gücünü tamamlayan ana silahlar olacaklardır. Dolayısıyla yapacakları işleri öğreten, ona göre programlarını yenileyen, bozulduklarında tamirini gerçekleştirecek yeni bir iş modeli gerekmektedir.

Üretimde kullanacağınız farklı yapıda bir robotu bilgisayardan tasarlayıp o makinalardan anında ürettirip üretim sürecine katabilirsiniz. Bilgisayar ortamında çizmiş olduğunuz tesisatları sanal gerçeklik gözlükleriniz ile görebilecek, kontrol edebileceksiniz.

СЭЗ «ХОРГОС – ВОСТОЧНЫЕ ВОРОТА»

SEZ "KHORGOS – EASTERN GATE"

Специальная экономическая зона «Хоргос – Восточные ворота» создана Указом Президента Республики Казахстан № 187 от 29 ноября 2011 года, в соответствии с Законом Республики Казахстан от 21 июля 2011 года «О специальных экономических зонах в Республике Казахстан». Объект расположен на границе Республики Казахстан с Китайской Народной Республикой, в Панфиловском районе Алматинской области.

Целью создания СЭЗ «Хоргос – Восточные ворота» (далее – СЭЗ) является создание эффективного транспортно-логистического и промышленного центра, обеспечивающего интересы торгово-экспортной деятельности и реализации транзитного потенциала Республики Казахстан, а

« Проект реализуется, в рамках программы «Нұрлы жол», который дает мощный импульс инфраструктурному развитию, а также улучшению транзитно-транспортного потенциала Республики Казахстан.

Тhe special economic zone “Khorgos-Eastern Gate” was established by Decree of the President of the Republic of Kazakhstan No. 187 dated November 29, 2011, in accordance with the Law of the Republic of Kazakhstan dated July 21, 2011 “On Special Economic Zones in the Republic of Kazakhstan”. The facility is located on the border of the Republic of Kazakhstan with the People’s Republic of China, in the Panfilov district of Almaty region.

The goal of creating the SEZ Khorgos – Eastern Gate (hereinafter - the SEZ) is to create an efficient transport and logistics and industrial center, ensuring the interests of trade and export activities and realizing the transit potential of the Republic of Kazakhstan, as well as creating a favorable investment climate,

также создание благоприятного инвестиционного климата, привлечение отечественных и зарубежных инвестиций для реализации инвестиционных проектов, ускоренное развитие региона, повышение занятости населения.

« Проект реализуется, в рамках программы «Нұрлы жол», который дает мощный импульс инфраструктурному развитию, а также улучшению транзитно-транспортного потенциала Республики Казахстан. СЭЗ позволяет в полной мере содействовать формированию экономического пояса Нового Шелкового пути, предлагая альтернативное решение для доставки грузов из КНР в Европу, ЕАЭС и страны Центральной Азии. Существующие на данный момент схемы доставки груза морем до Европы требуют более 45 дней. СЭЗ, в свою очередь, пред-

attracting domestic and foreign investments for implementation of investment projects, accelerated development of the region, increasing employment.

« The project is being implemented in the framework of the “Nurly Zhol” program, which gives a powerful impetus to infrastructure development, as well as to the improvement of the transit and transport potential of the Republic of Kazakhstan. The SEZ allows to fully contributing to the formation of the economic belt of the New Silk Road, offering an alternative solution for the delivery of goods from China to Europe, the EEU and the countries of Central Asia. The current schemes of delivery of goods by sea to Europe require more than 45 days. The SEZ, in turn, offers an alternative way to deliver goods by rail within 15 days, which significantly reduces the

лагает альтернативный способ доставки грузов железнодорожным сообщением за 15 дней, что существенно сокращает время доставки конечному потребителю. Наряду с тем, что проект рассматривается как ключевое звено транзитно-транспортного потенциала страны, СЭЗ является перспективным дистрибуционным центром, для стран ЕАЭС, Европы, КНР, Центральной Азии, Турции и стран Персидского залива.

Общая площадь земельного участка СЭЗ составляет 4591,5 га и состоит из нижеследующих зон:

■ Сухой порт – 129,8 га;

Самый крупный логистический терминал в Центральной Азии, который оказывает полный спектр услуг в сфере обработки, хранения и перевалки грузов из Китая в Казахстан, страны Европейского Союза, Центральной Азии, Персидского залива и Турции.

■ Логистическая зона – 224,9 га;

Территория, прилегающая к сухому порту. Данная зона предназначена для строительства складов, размещения региональных и международных дистрибуционных центров и дополнительных логистических услуг.

■ Индустриальная зона – 224,4 га;

В индустриальной зоне размещен промышленный кластер (объекты сельскохозяйственной и пищевой, легкой, а также тяжелой промышленности, машиностроения и др.)

■ Резервная территория – 4 012,4 га.

В строительство инфраструктуры СЭЗ в период 2014–2016 гг. из республиканского бюджета было выделено 36,8 млрд. тенге. В ноябре 2016 года был осуществлен ввод в эксплуатацию всех предусмотренных проектом объектов инфраструктуры СЭЗ.

Главным преимуществом СЭЗ является стратегическое месторасположение и доступность трансконтинентальной магистрали железной дороги и транспортного коридора (автомагистрали) «Западная Европа-Западный Китай». Предоставляемые государством налоговые преференции и специальный таможенный режим, развитая инфраструктура вкпе с непосредственной близостью рынков ЕАЭС и КНР позволяют расцени-

delivery time to the final consumer. Along with the fact that the project is considered as a key link in the country's transit and transport potential, the SEZ is a promising distribution center for the countries of the EEU, Europe, PRC, Central Asia, Turkey and the Persian Gulf countries.

The total land area of the SEZ is 4591.5 hectares and consists of the following areas:

■ Dry Port - 129,8 ha;

The largest logistics terminal in Central Asia, which provides a full range of services in the field of processing, storage and transshipment of goods from China to Kazakhstan, countries of the European Union, Central Asia, the Persian Gulf and Turkey.

■ Logistic zone - 224.9 ha;

The territory adjacent to the dry port. This zone is intended for the construction of warehouses, placement of regional and international distribution centers and additional logistics services.

■ Industrial zone - 224.4 ha;

An industrial cluster is located in the industrial zone (objects of agricultural and food industry, light industry, as well as heavy industry, mechanical engineering, etc.)

■ Reserve area - 4,012.4 ha.

36.8 billion tenge was allocated from the republican budget In the construction of infrastructure of the SEZ in the period 2014-2016. In November 2016, the commissioning of all the SEZ infrastructure facilities

вать СЭЗ как особую индустриальную зону с высокой инвестиционной привлекательностью.

Немаловажным для проекта вектором развития является стратегическое сотрудничество с компанией DP World. Будучи одним из мировых лидеров в сфере управления портами и специальными экономическими зонами, DP World внедрило в СЭЗ современные международные стандарты в области информационных технологий, производства терминальных и портовых услуг, корпоративного управления, охраны труда и защиты окружающей среды.

(Справочно: DP World – крупнейший мировой портовый оператор, базирующийся в свободной экономической зоне эмирата Дубай – Джебель Али. Компания управляет 60-ю действующими терминалами в 31 стране мира).

Льготы и преференции:

■ Получение земельного участка в безвозмездную аренду до 2035 года, с приоритетным правом выкупа в частную собственность после окончания действия СЭЗ.

■ Освобождение от земельного налога.

■ Освобождение от корпоративного подоходного налога.

■ Освобождение от налога на имущество.

■ Освобождение от НДС при реализации на СЭЗ товаров, потребляемых участниками СЭЗ.

PRIORITY ACTIVITIES:

Logistics:

warehousing and supporting transport activities.

Manufacturing industry:

■ Food production.

■ Production of leather and related products.

■ Manufacture of textiles.

■ Manufacture of other non-metallic mineral products.

■ Production of chemical products.

■ Manufacture of finished metal products, except machinery and equipment.

■ Manufacture of machinery and equipment, which are not included in other categories.

■ Construction in accordance with the design and estimate documentation of buildings for the organization of exhibitions, museum, warehouses and office buildings.

■ Construction and commissioning of facilities intended directly for the implementation of priority activities within the design and estimate documentation.

Benefits and preferences:

■ Obtaining a land plot free of charge until 2035, with a priority right of redemption to private ownership after.

■ Exemption from land tax.

■ Exemption from corporate income tax.

■ Exemption from property tax.

■ VAT exemption on the sale of goods consumed by the participants of the SEZ in the free economic zone.

■ Free customs zone is a procedure in which goods are placed and used within the territory of the SEZ or its part without paying customs duties and taxes, and without applying non-tariff regulation measures for foreign goods and without applying prohibitions and restrictions on goods of the customs union.

■ Simplified procedure for hiring foreign workers.

■ Свободная таможенная зона – это процедура, при которой товары размещаются и используются в пределах территории СЭЗ или ее части без уплаты таможенных пошлин, налогов, а также без применения мер нетарифного регулирования в отношении иностранных товаров и без применения запретов и ограничений в отношении товаров таможенного союза.

■ Упрощенная процедура найма иностранного рабочего персонала.

Кто может стать участником:

■ Юридическое лицо (в том числе нерезидент РК), которое планирует реализовать основную деятельность в пределах территории СЭЗ.

■ В случае, если юридическое лицо не является резидентом Республики Казахстан и не зарегистрировано в Республике Казахстан в качестве налогоплательщика, во время подачи документов должны быть предусмотрены копия сертификата о государственной регистрации в качестве налогоплательщика

Главным преимуществом СЭЗ является стратегическое месторасположение и доступность трансконтинентальной магистрали железной дороги и транспортного коридора (автомагистрали) «Западная Европа-Западный Китай».

Наряду с тем, что проект рассматривается как ключевое звено транзитно-транспортного потенциала страны, СЭЗ является перспективным дистрибуционным центром, для стран ЕАЭС, Европы, КНР, Центральной Азии, Турции и стран Персидского залива.

provided for by the project was carried out.

The main advantage of the SEZ is the strategic location and accessibility of the transcontinental railway and transport corridor (highway) “Western Europe-Western China”. The state-provided tax preferences and special customs regime, developed infrastructure, coupled with the close proximity of the markets of the EAEU and China allow us to regard the SEZ as a special industrial zone with high investment attractiveness.

Strategic cooperation with DP World is an important vector of development for the project. Being one of the world leaders in the field of port management and special economic zones, DP World has introduced modern international standards in the field of information technology, production of terminal and port services, corporate governance, labor protection and environmental protection.

(For reference: DP World is the world’s largest port operator based in the free economic zone of the Emirate of Dubai – Jebel Ali. The company operates 60 operating terminals in 31 countries).

Who can become a member:

■ A legal entity (including a non-resident of the Republic of Kazakhstan), which plans to carry out its main activities within the territory of the SEZ.

■ If the legal entity is not a resident of the Republic of Kazakhstan and is not registered in the Republic of Kazakhstan as a taxpayer, at the

со стороны налоговых органов Республики Казахстан.

Кто не может стать участником:

■ Недропользователи.

■ Организации, производящие подакцизные товары.

■ Организации, по отношению к которым применены специальные налоговые режимы.

■ Организации, по отношению к которым применены инвестиционные налоговые преференции.

■ Организаторы игорного бизнеса.

СЭЗ на данный момент является точкой притяжения трансконтинентального контейнерного грузопотока. Темпы увеличения грузооборота превзошли все ожидания и показывают ежегодный рост более 40%. Стоит отметить, что в мае 2017 года компания «COSCO Shipping» и «ГК Порт Ляньюньган» стали одними из акционеров Сухого порта СЭЗ, что дало дополнительный импульс для увеличения грузооборота.

На сегодняшний день, портфель привлеченных инвестиций включает реализацию до 2023 года 14 проектов, общей стоимостью 485 млрд. тенге из которых более 85% являются прямыми иностранными инвестициями. Тем самым, на каждую тенге, выделенную государством на строительство СЭЗ было привлечено 13 тенге инвестиций. ■

(Материал предоставлен АО «Управляющая компания СЭЗ «Хоргос – Восточные ворота».)

time of filing the documents, the authorities should provide a copy of the certificate of state registration as a taxpayer by the tax authorities of the Republic of Kazakhstan.

Who cannot become a member:

■ Subsoil users.

■ Organizations producing excisable goods.

■ Organizations to which special tax regimes are applied.

■ Organizations to which investment tax preferences are applied.

■ Organizations of the gambling business.

SEZ is currently the point of attraction of transcontinental container traffic. The rate of increase in cargo turnover exceeded all expectations and shows an annual growth of more than 40%. It is worth noting that in may 2017, the company “COSCO Shipping” and “port Lianyungang group” became one of the shareholders of the Dry port of SEZ, which gave an additional impetus to increase cargo turnover.

Today, the portfolio of attracted investments includes the implementation of 14 projects by 2023, the total cost of which is 485 billion tenge, of which over 85% is foreign direct investment. Thus, for every tenge allocated by the state for the construction of an SEZ, 13 tenge of investments were attracted. ■

(Yazı, “Khorgos – Eastern Gate” Özel Ekonomi Bölgesi” Müdürlüğü’nden alınmıştır.)

The main advantage of the SEZ is the strategic location and accessibility of the transcontinental railway and transport corridor (highway) “Western Europe-Western China”.

ПРИОРИТЕТНЫЕ ВИДЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ:

Логистика:

■ складское хозяйство и вспомогательная транспортная деятельность.

Обрабатывающая промышленность:

■ производство продуктов питания;
■ производство кожаной и относящейся к ней продукции;

■ производство текстильных изделий;

■ производство прочей неметаллической минеральной продукции;

■ производство продуктов химической промышленности;

■ производство готовых металлических изделий, кроме машин и оборудования;

■ производство машин и оборудования, не включенных в другие категории;

■ строительство в соответствии с проектно-сметной документацией зданий для организации выставок, музеев, складских и административных зданий;

■ строительство и ввод в эксплуатацию объектов, предназначенных непосредственно для осуществления приоритетных видов деятельности, в пределах проектно-сметной документации.

Kazakistan Küresel Yatırım Yuvarlak Masası – 2019 çerçevesinde yaklaşık 9 milyar USD tutarında anlaşmalar imzalandı

Kazakistan Cumhuriyeti Başbakanı Askar Mamin başkanlığındaki 3. Kazakistan Küresel Yatırım Yuvarlak Masası (KGIR-2019) Nur-Sultan'da yapıldı.

K

KGIR-2019, Kazakistan'ın iş dünyası ve yabancı yatırımcılar topluluğunu, dünyanın 1.100'den fazla önde gelen şirketlerinin ve yerli işletmelerin başkanlarını, uluslararası uzmanlarını, uluslararası ve devlet kuruluşlarının temsilcilerini bir araya getiren önemli etkinliklerinden biridir. Bunların yaklaşık 600'ü 41 ülkeden (ABD, Birleşik Krallık, Almanya, Fransa, İtalya, Türkiye, Hindistan, Singapur, Kore, Birleşik Arap Emirlikleri) gelen yabancı konuklardır. Cisco, Nokia, CITIC Bank Corporation, WILO SE Grubu, AGCO Şirketi, Valmont Endüstrileri, Tyson Foods, Yıldırım Grubu ve diğer küresel şirketlerin üst yöneticileridir.

Katılımcılar yatırımlar konusunda 8,7 milyar USD değerinde 43 proje için anlaşma ve ticari anlaşmalar imzaladı.

Özellikle, gaz kimyasalları alanında Mangıstau Eyalet Valiliği ve Singapurlu şirket Westgasoil, metanol ve olefin üretimi projesini uygulamak için bir İşbirliği Anlaşması imzaladı. Projenin

The Third Annual Kazakhstan Global Investment Roundtable (KGIR-2019) chaired by the Prime Minister of the Republic of Kazakhstan Askar Mamin was held in Nur-Sultan.

K

KGIR-2019 is one of the key events for Kazakhstan's business and foreign investors' community, which gathered more than 1100 heads of the world's major companies and domestic enterprises, international experts, representatives of international and state organizations. About 600 of them are foreign participants from 41 countries (the USA, the UK, Germany, France, Italy, Turkey, India, Singapore, Korea, the UAE). They include the top management of the global companies such as: Cisco, Nokia, CITIC Bank Corporation, WILO SE Group, AGCO Corporation, Valmont Industries, Tyson Foods, Yıldırım Group and other companies.

The participants agreed on investments and signed commercial agreements for 43 projects worth USD 8.7 bn.

In particular, in the field of gas chemistry, the Akimat of Mangistau region and the Singaporean company Westgasoil signed a Cooperation Agreement to implement the project of methanol and olefins production.

Agreements for about \$9 bn. were signed in the framework of Kazakhstan Global Investment Roundtable

hayata geçirilmesi, ülkenin gaz kimyasal kompleksinin geliştirilmesi yoluyla ihracata yönelik kimyasal üretiminin yerleştirilmesine olanak sağlayacaktır.

İhracatı geliştirmek için Yıldırım Holding (Türkiye) ve Jambıl Eyalet Valiliği, Jambıl bölgesinde yıllık üretim kapasitesi 400 bin ton soda külü olacak tesisin kurulmasına yönelik anlaşma imzaladı.

Kazakh Invest NC JSC ile Rus yatırımcı ECO-Culture AH arasında ihracata yönelik tarımsal ürünlere odaklanmış sera kompleksi inşaatı ile ilgili bir proje anlaşması imzalanmıştır. Gıda endüstrisinde, şeker fabrikası inşaatı için Pavlodar Eyalet Valiliği ile Pekin

The project implementation will allow localizing the export-oriented production of chemicals through the development of the country's gas chemical complex.

In order to develop exports, Yıldırım Holding (Turkey) and the akimat of Zhambyl region signed an Agreement to construct soda ash plant in Zhambyl region. The plant's design capacity will be 400 thous. tons per year.

The project of greenhouse complexes construction is also focused on export-oriented agricultural products, a corresponding project agreement was signed between KAZAKH INVEST NC JSC and the Russian

NAALE GROUP (Çin) arasında bir Mutabakat Zaptı imzalandı.

Taşımacılık ve lojistik alanında YDA Holding (Türkiye) uluslararası bir havalimanı inşa etmek ve işletmek üzere Türkistan Eyalet Valiliği ile anlaşma imzaladı. Bu havalimanı, inşaatı sıfırdan başlayacak Kazakistan tarihinde ilk havalimanıdır. Aktöbe'deki uluslararası havalimanı bazında bir lojistik merkezin oluşturulması bir başka nakliye projesidir ve ilgili anlaşma Kazakh Invest NC JSC ile AEON Şirketi (Rusya) arasında imzalanmıştır. Yabancı yatırımcı, Rusya'nın 14 bölgesel havalimanının (Novosibirsk, Çelyabinsk, Volgograd, Tomsk, Astrakhan, Chita, Tyumen, Perm, Murmansk, Kemerovo, Mineralnye Vody, Kaliningrad, Ulan-Ude ve Vladikavkaz kentlerinde) çoğunluk hissesini, Barnaul ve Stavropol havaalanlarının azınlık paketlerini (%48-49) elinde bulundurmakta ve/veya yönetmektedir. Proje, ülkenin batısında ek bir havacılık merkezi ve Avrupa-Asya istikametinde çok taraflı kargo taşımacılığı için yeni bir rota oluşturmayı hedefliyor.

Canarax Trading LLC (BAE) ve Pavlodar Eyalet Valiliği arasında kapasitesi 165 bin ton seviyesine çıkartılmak üzere teknik silikon üretim tesisinin kurulmasına ilişkin anlaşma sağlandı. Bu tesiste ilk aşamada yılda 30 bin ton üretim yapılması planlanmaktadır. Tesis metal alaşımları, organik bileşimler, elektronik ve güneş enerjisi üretiminde de kullanılacak.

Sağlık alanında, Şanhay İnşaat Grubu (PRC) ile Çimkent'te 1.000 yataklı çokyönlü bir kliniğin inşa edilmesi anlaşması imzalandı. Yeni teknolojiler ve ekipmanlarla donatılacak olan kliniğin çok çeşitli tıbbi hizmetler sunması ve Orta Asya'daki tek proton terapi merkezi haline getirilmesi bekleniyor.

Aynı zamanda, eğitim alanında Nur-Sultan, Almatı ve Çimkent'te Singapurlu yatırımcı Kinder World ile "Bir Eğitim Metropolü - Anaokulu, Okul, Kolej, Üniversite" projesinin uygulanması için bir Yol Haritası imzalandı. Önümüzdeki yıllarda, Kazakistan'ın başkentinde bir kolej ve bir eğitim kampüsünün yanı sıra uluslararası okullar ağı da kurulacak.

Ayrıca, 5G projelerinin Kazakistan'da tanıtılması ve uygulanması için veri merkezlerinin inşasıyla ilgili anlaşmalar yapıldı.

İhracatı geliştirmek için Yıldırım Holding (Türkiye) ve Jambıl Eyalet Valiliği, Jambıl bölgesinde yıllık üretim kapasitesi 400 bin ton soda külü olacak tesisin kurulmasına yönelik anlaşma imzaladı.

In the MMC sector, an agreement was reached between Canarax Trading LLC (UAE) and the Akimat of Pavlodar region to produce technical silicon with the prospect of increasing the design capacity to 165 thous. tons per year. It is planned to produce 30 thous. tons at the first stage.

investor ECO-Culture AH. In the food industry, a Memorandum of Cooperation was signed between the Akimat of Pavlodar region and Beijing NAAL GROUP (China) for sugar plant construction.

In the field of transport and logistics, YDA Holding (Turkey) signed an agreement with the Akimat of the Turkestan region to construct and operate an international airport. This is the first airport in the history of Kazakhstan, the construction of which will be started from scratch. Another transport project is the creation of a logistics hub on the basis of the international airport in Aktobe, the corresponding agreement was signed between KAZAKH INVEST NC JSC and AEON corporation (Russia). Foreign investor holds and/or manages the majority stakes of 14 regional airports of Russia (in the cities of Novosibirsk, Chelyabinsk, Volgograd, Tomsk, Astrakhan, Chita, Tyumen, Perm, Murmansk, Kemerovo, Mineralnye Vody, Kaliningrad, Ulan-Ude, Vladikavkaz) and minority packages (48-49%) of Barnaul and Stavropol airports. The project aims to create an additional aviation hub in the west of the country and a new route for multimodal cargo transportation in the Europe-Asia direction.

In the MMC sector, an agreement was reached between Canarax Trading LLC (UAE) and the Akimat of Pavlodar region to produce technical silicon with the prospect of increasing the design capacity to 165 thous. tons per year. It is planned to produce 30 thous. tons at the first stage. The plant's products will be used for the production of metal alloys, organic compounds, electronics and solar energy.

In the field of healthcare, an agreement was signed with the Shanghai Constructions Group (PRC) to construct a 1000-bed multidisciplinary clinic in Shymkent. It is expected that the clinic, outfitted with new technologies and equipment, will provide a full range of medical services and will become the only proton therapy center in Central Asia.

At the same time, a Roadmap was signed in the field of education for the implementation of project "Construction of an Educational Metropolis – Kindergarten, School, College and University" with the Singapore investor Kinder World in three regions: cities of Nur-Sultan,

Kazakistan Başbakanı Askar Mamin'e göre, Kazakistan'ın kalkınmasında yatırımlar önemli bir etkidir ve Kazakistan ekonomisine bağımsızlık döneminde 300 milyar doların üzerinde yatırım yapıldı.

KGIR-2019 açılış oturumunda konuşan Başbakan Askar Mamin "Bugün ülke yabancı yatırımcılara geniş bir yelpazede fırsatlar sunuyor. Ekonomimiz için yatırımların önemini fark ederek, yabancı yatırımları çekmek için bir Koordinasyon Kurulu oluşturduk ve yatırım ombudsmanının görevini tevdi ettik. Bu, yatırım faaliyetleri sırasında ortaya çıkan sorunları hızla çözmemize ve yatırımcılarla etkin bir şekilde etkileşime girmemize olanak sağlayacaktır." dedi.

Kazakistan'ın yatırım potansiyeli konularına ek olarak, özelleştirme ve IPO programlarının daha da geliştirilmesi ve uygulanması, finansal teknolojilerin geliştirilmesi, ülkenin enerji ve maden sektöründeki gelişme eğilimleri gibi konular tartışıldı. Konular arasında, Kazakistan'ın Asya ve Avrupa arasında kara ticareti için bir ulaşım ve lojistik merkezi olma umutları, dijitalleşme koşullarında devlet ve iş dünyası için yeni oyun kuralları, Kazakistan'ın sanayi potansiyeli, küresel gıda güvenliği ve tarımsal konularında tartışmalar da yer alıyor.

KGIR-2019'un devamında, ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya, Singapur ve Güney Kore gibi 7 öncelikli ülkedeki yatırımcılara hedef alan küresel yatırımlara yönelik bir dizi yatırım etkinliği olacak.

Kaynak: <https://invest.gov.kz/media-center/press-releases/soglasheniya-na-summu-okolo-9-mlrd-podpisany-v-ramkakh-kazakhstan-global-investment-roundtable/> ■

KGIR-2019'un devamında, ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya, Singapur ve Güney Kore gibi 7 öncelikli ülkedeki yatırımcılara hedef alan küresel yatırımlara yönelik bir dizi yatırım etkinliği olacak.

Almaty and Shymkent. In the coming years, a network of international schools will be built, as well as a college and an educational campus in the capital of Kazakhstan.

In addition, agreements have been reached on projects such as the construction of data centers and the introduction of 5G projects in Kazakhstan.

According to the Prime Minister of Kazakhstan, A. Mamin, investments are a key factor in the development of Kazakhstan; more than \$300 billion were invested in the Kazakhstan economy during the years of independence.

"Today, the country offers a wide range of opportunities for foreign investors. Realizing the importance of investments for our economy, we have created a Coordinating Council to attract foreign investments, and I am entrusted with the duties of the investment ombudsman. Of course, this will allow us to quickly resolve issues arising in the course of investment activities and effectively interact with investors," the head of the Kazakhstan Government said during the Plenary Session of KGIR-2019.

In addition to the issues of investment potential of Kazakhstan, the issues of further implementation of the program of privatization and IPO, development of financial technologies, trends in the development of energy and mining sector of the country were discussed. Among the issues, there is also the discussion of Kazakhstan's prospects to become a transport and logistics center for land trade between Asia and Europe, new rules of the game for the state and business in the conditions of digitalization, issues of global food security and agro-industrial potential of Kazakhstan.

The continuation of KGIR will be a series of investment activities on global investments aimed at targeting investors in 7 priority countries: USA, UK, Germany, France, Japan, Singapore and South Korea.

Source: <https://invest.gov.kz/media-center/press-releases/soglasheniya-na-summu-okolo-9-mlrd-podpisany-v-ramkakh-kazakhstan-global-investment-roundtable.> ■

ВСТРЕЧА С МИНИСТРОМ ПО ДЕЛАМ МОЛОДЕЖИ И СПОРТА ТУРЦИИ

20 / 04 / 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENÇLİK VE SPOR BAKANI İLE BULUŞMA

Министр по делам молодежи и спорта Турции Мехмет Мухаррем Касапоглу встретился в Генеральном Консульстве Турции в г. Алматы с представителями НПО, таких как TÜKİB, DATÜB и MÜSİAD.

Председатель Совета правления TÜKİB Фырат Девелиоглу рассказал министру о деятельности Ассоциации. Собеседники обменялись мнениями о бизнес-климате в Казахстане и турецких инвестициях в экономику страны. ■

Түрkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu TÜKİB, DATÜB ve MÜSİAD gibi Sivil Toplum Kuruluşları Başkanları ve temsilcileri ile T.C. Almatı Başkonsolosluğu'nda bir araya geldi. TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu, Mehmet Muharrem Kasapoğlu'na Birliğin faaliyetleri hakkında bilgi verdi. Bunun yanı sıra, TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı ve T.C. Gençlik ve Spor Bakanı Kazakistan'ın iş ortamı ve ülkedeki Türk yatırımları konusunda fikir alışverişinde bulundu. ■

ПРЕЗИДЕНТ ВСЕМИРНОЙ КОНФЕДЕРАЦИИ ЭТНОСПОРТА ПОСЕТИЛ АЛМАТЫ

20 / 04 / 2019

ТУКИБ принял участие в деловом ужине, организованном Генеральным консульством Турции в г. Алматы в честь Президента Всемирной Конфедерации этноспорта Неджмеддина Биляля Эрдогана, Министра по делам молодежи и спорта Турецкой Республики Мехмета Мухаррема Касапоглу, заместителя министра иностранных дел Турецкой Республики Явуза Селима Кырана, посетивших Алматы с официальным визитом по случаю проведения 2-го Международного форума Всемирной конфедерации этноспорта.

На ужине присутствовали Чрезвычайный и Полномочный Посол Турецкой Республики в РК Невзат Уянык, Генеральный Консул Турции в г.Алматы Рыза Каан Иылмаз, Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу и члены Совета правления Ассоциации, Президент DATÜB Зиятдин Касанов и представители турецких деловых кругов.

Были обсуждены мнения и предложения по вопросам возможностей инвестирования в различные секторы казахстанской экономики и увеличения объема турецких инвестиций, актуальные проблемы турецких компаний, глобальный экономический кризис и его последствия. ■

DÜNYA ETNOSPOR KONFEDERASYONU BAŞKANI ALMATI'YI ZİYARET ETTİ

Dünya Etnospor Konfederasyonu 2. Uluslararası Etnospor Forumu vesilesiyle Almatı'da resmi ziyarette bulunan Dünya Etnospor Konfederasyonu Başkanı Necmeddin Bilal Erdoğan, T.C. Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu ve T.C. Dışişleri Bakanı Yardımcısı Yavuz Selim Kıran'ın onuruna T.C. Almatı Başkonsolosluğu tarafından düzenlenen yemekli toplantıya TÜKİB de iştirak etti. Yemeğe, T.C. Nur-Sultan Büyükelçisi Nevzat Uyanık, T.C. Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz, TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu ve Yönetim Kurulu Üyeleri, DATÜB Başkanı Ziyatdin Kassanov ve Türk iş adamları da katıldılar.

Toplantıda, Kazakistan'da sektör bazında yatırım fırsatları, Kazakistan'daki Türk yatırımlarının arttırılmasına yönelik görüş ve öneriler, Türk firmalarının güncel sorunları ve küresel ekonomik kriz ve yansımaları gibi konular ele alındı. ■

УЧРЕДИТЕЛЬНЫЙ ДОГОВОР О СОЗДАНИИ СОВМЕСТНОЙ **ТЮРКСКОЙ** **ТПП** ПОДПИСАН В НУР-СУЛТАНЕ

17 / 05 / 2019

ОРТАК ТҮРК ТİCARET VE SANAYİ ODALARI (**TTSO**) KURUCU TÜZÜĞÜ İMZALANDI

В городе Нур-Султан в рамках Астанинского экономического форума на заседании Тюркского делового совета состоялась церемония подписания учредительного документа Совместной Тюркской Торгово-Промышленной Палаты - Устава ТТПП.

На церемонии с участием Премьер-Министра РК Аскара Мамина присутствовали Чрезвычайный и Полномочный Посол Турецкой Республики в РК Невзат Уянык, член Президиума ТУКИБ Ахмет Хамди Аян, Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу, представители Совета правления и члены ТУКИБ, а также главы иностранных дипломатических миссий и представители СМИ.

Свои подписи в учредительном договоре поставили Президент Национальной конфедерации

Астана Экономик Форуму çerçevesinde 17 Mayıs 2019 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan'da gerçekleşen Türk İş Konseyi toplantısında Ortak Türk Ticaret ve Sanayi Odaları (TTSO) Kurucu Tüzüğü imzalandı.

Kazakistan Başbakanı Askar Mamin'in de teşrif ettiği imza törenine T.C. Astana Büyükelçisi Nevzat Uyanık, TÜKİB Divan Kurulu Üyesi Ahmet Hamdi Ayan, TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu başta olmak üzere TÜKİB Yönetim Kurulu ve üyeleri, yabancı diplomatik misyon şefleri ve basın mensupları katıldı.

Ortak Türk Ticaret ve Sanayi Odaları (TTSO) Tüzüğü'ne Azerbaycan Cumhuriyeti Ulusal Girişimciler (İşveren) Konfederasyonu Organizasyonları Başkanı Mammad Musayev,

organizаций предпринимателей (работодателей) Азербайджана Мамед Мусаев, Председатель правления Национальной палаты предпринимателей Казахстана «Атамекен» Аблай Мырзахметов, Президент Торгово-промышленной палаты Кыргызской Республики Марат Шаршекеев и Президент Союза торговых палат и товарных бирж Турции (TOBB) Рифат Хисарджыклыоглу.

Совместная палата будет работать в тесном сотрудничестве с Секретариатом Тюркского совета и способствовать дальнейшему укреплению экономических связей между бизнесменами государств-членов.

После церемонии подписания документа состоялась встреча Председателя Совета правления ТУКИБ Фырата Девелиоглу с Премьер-Министром РК Аскармом Маминым. ■

Kazakistan Ulusal Girişimciler Odası "Atameken" Yönetim Kurulu Başkanı Ablay Myrzahmetov, Kırgızistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Marat Sharshekeev ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rıfat Hisarcıklioğlu imza attılar. Ortak Türk Ticaret ve Sanayi Odaları, Türk Konseyi Sekreteryası ile yakın işbirliği içinde çalışacak ve Üye Ülkelerin işadamları arasındaki ekonomik ilişkileri daha da arttıracaktır.

İmza töreninden sonra TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu Başbakan Askar Mamin ile görüşme yaptı. ■

КАЗАХСТАНСКАЯ ПРОГРАММА ПРИВАТИЗАЦИИ

17 / 05 / 2019

KAZAKİSTAN'IN ÖZELLEŞTİRME PROGRAMI

Представители ТУКИБ приняли участие в «круглом столе» на тему «Казахстанская программа приватизации: создание рынка капитала через IPO основных государственных компаний».

В рамках Астанинского Экономического Форума в г. Нур-Султан состоялся Казахстанский «круглый стол» по глобальным инвестициям с участием вице-преьера РК – министра финансов Алихана Смаилова, экс-министра финансов Турции Мехмета Шимшека и других специалистов в области экономики. Участники «круглого стола» поделились своим мнением по осуществлению конкретных шагов в вопросах оживления национальных экономик, достижения еще большей прозрачности национальных компаний, принятию мер по повышению инвестиционной привлекательности, по вопросам приватизации, управления и устойчивого развития. ■

ТУКИБ, “Kazakistan’ın Özelleştirme Programı: Ana Kamu Şirketlerinin Hisselerinin Halka Arzı ile Sermaye Piyasasının Oluşturulması” konulu yuvarlak masasına iştirak etti.

Astana Ekonomik Forumu çerçevesinde Kazakh Invest tarafından Nur-Sultan’da düzenlenen Kazakistan Yatırım Yuvarlak Masa Toplantısı, Kazakistan Başbakan Yardımcısı - Maliye Bakanı Alihan Smailov, Türkiye’nin eski Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve diğer ekonomi uzmanlarının katılımıyla gerçekleşti. Yuvarlak masada, ülkelerin ekonomilerin canlandırılmasına, ulusal şirketlerin şeffaflığının artırılmasına yönelik somut adımları, yabancı yatırımların cazip hale getirilmesi konusunda yapılan düzenlemeler, özelleştirme, yönetim ve sürdürülebilir kalkınma üzerine düşünceler ifade edildi. ■

Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу встретился с Председателем Союза ТПП и бирж Турции (TOBB) Рифатом Хисарджыклыоглу. На встрече принято решение о включении ТУКИБ в структуру TOBB. ■

ВСТРЕЧА С ПРЕЗИДЕНТОМ СОЮЗА ТПП И БИРЖ ТУРЦИИ

17 / 05 / 2019

TOBB BAŞKANI İLE GÖRÜŞME

ТУКИБ Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rıfat Hisarcıkılıoğlu ile görüştü. Görüşmede, TUKIB’in TOBB bünyesine katılmasına karar verildi. ■

ПРИЕМ ПО СЛУЧАЮ 19 МАЯ – ДНЯ ПАМЯТИ АТАТЮРКА, МОЛОДЕЖИ И СПОРТА

17 / 05 / 2019

19 MAYIS ATATÜRK'Ü ANMA, GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI RESEPSİYONU

Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу и члены Совета правления приняли участие в приеме, проведенном Посольством Турецкой Республики в РК в преддверии 19 мая – Дня памяти Ататюрка, молодежи и спорта. ■

Түрkiye Cumhuriyeti Astana Büyükelçiliği tarafından düzenlenen Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Resepsiyonuna TUKIB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu ve Yönetim Kurulu Üyeleri katıldılar. ■

В рамках официального визита Министра иностранных дел Турецкой Республики Мевлюта Чавушоглу в Казахстан в городе Нур-Султан состоялась его встреча с Председателем Совета правления ТУКИБ Фыратом Девелиоглу. ■

Түрkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Kazakistan'a gerçekleştirdiği resmi ziyaretinde Nur-Sultan'da TUKIB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu'yla biraraya geldi. ■

ВСТРЕЧА С МИНИСТРОМ ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ ТУРЦИИ **МЕВЛЮТОМ ЧАВУШОГЛУ**

24 / 05 / 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANİ **MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU** İLE GÖRÜŞME

ПРЕДСТАВИТЕЛИ ТУРЕЦКИХ И КАЗАХСТАНСКИХ ДЕЛОВЫХ КРУГОВ **СОБРАЛИСЬ НА АУЫЗАШАРЕ ТУКИБ**

27 / 05 / 2019

TÜKİB İFTAR SOFRASINDA TÜRK VE KAZAK İŞ CAMİASINI BİR ARAYA GETİRDİ

Н а традиционном ауызашаре ТУКИБ присутствовало около 300 человек, включая Генерального консула Турецкой Республики в г. Алматы Рыза Каан Йылмаза, сотрудников Консульства, заместителя директора Палаты предпринимателей г.Алматы Аспену Досмаганову, заместителя регионального директора представительства АО «НК «Kazakh invest» Алтынай Муканову, казахстанских и турецких предпринимателей.

Генеральный консул Турции в г. Алматы Рыза Каан Йылмаз и Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу поздравили приглашенных по случаю ораза - месяца Рамазан. ■

Т ÜKİB üyelerinin bir araya geldiği TÜKİB Geleneksel İftar Yemeği'ne T.C. Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz ve Başkonsolosluk mensupları, "Atameken" Ulusal Girişimciler Odası Almatı Müdür Yardımcısı Aspena Dosmaganova, "Kazak Invest" Almatı Bölge Müdür Yardımcısı Altınay Mukanova, çok sayıda Kazak ve Türk iş adamı olmak üzere 300'e yakın kişi katıldı.

T.C. Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz ve TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu davetlilere hitaben yaptıkları konuşmalarında Ramazan ayı vesilesiyle dileklerini dile getirdiler. ■

МЕРОПРИЯТИЕ
ТУКИБ ПО СЛУЧАЮ
ОРАЗА-АЙТА:
ПУСТЬ ВСЕГДА
ЦАРИТ МИР, БРАТСТВО
И ЕДИНСТВО!

05 / 06 / 2019

**TÜKİB RAMAZAN
BAYRAMI ETKİNLİĞİ:**
TÜM GÜNLERİMİZ
BARIŞ, KARDEŞLİK
VE BİRLİK İÇERİSİNDE
GEÇSİN!

Н а традиционном праздничном мероприятии ТУКИБ по случаю Ораза-айта присутствовали депутат Партии справедливости и развития (АКР) от провинции Орду Метин Гюндогду, Генеральный Консул Турции в г. Алматы Рыза Каан Йылмаз, Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу, члены ТУКИБ и другие приглашенные.

С поздравлениями и пожеланиями мира, братства и единства выступили Генеральный Консул Турции в г. Алматы Рыза Каан Йылмаз и Председатель Совета правления ТУКИБ Фырат Девелиоглу. ■

Р амазан Байрамы'nın ilk gününde TÜKİB tarafından düzenlenen Geleneksel Ramazan Bayramı Programı'na Adalet ve Kalkınma Partisi Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu, T.C. Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz, TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu başta olmak üzere TÜKİB üyeleri ve çok sayıda davetli katıldı.

Tebrik konuşmalarını yapan T.C. Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz ve TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Fırat Develioğlu barış, kardeşlik ve birlik beraberlik dileklerini dile getirdiler. ■

KAZAKİSTAN'IN
İLK EN BÜYÜK
PPP PROJESİ

BAKAD

Проjekt Большой алматинской кольцевой автомобильной дороги является частью международного коридора «Западная Европа – Западный Китай», а также является первым государственно-частным партнерством такого масштаба, осуществляемым в Республике Казахстан. Выступая в качестве крупнейшего инвестиционного инфраструктурного проекта за пределами сектора нефтяной и газовой промышленности, проект Большой алматинской коль-

Первый проект, осуществляемый посредством государственно-частного партнерства такого масштаба, спроектированный в виде кольцевой дороги, которая будет проходить через Карасайский, Илийский и Талгарский районы Алматинской области, имеет протяженность 66 километров.

В ати Çin – Batı Avrupa uluslararası otoyolu projesinin bir parçası olan Büyük Almatı Çevre Yolu projesi Kazakistan'ın ilk büyük Kamu-Özel Sektör ortaklığı (Public-Private Partnership) projesidir. Petrol ve Gaz sektörü dışındaki en büyük özel sektör altyapı yatırım projesi olarak öne çıkan Büyük Almatı Çevre Yolu projesi, şehre ulaşım yolları üzerindeki yükü hafifletecek ve yaklaşık olarak 2.000.000 insana hizmet edecektir. Projenin tamamlanmasıyla Almatı şehri ve çevresinin sosyo-ekonomik gelişimi hızlanacak, Almatı şehir içi trafik yoğunluğunu azaltarak hava kirliliğinin minimuma düşürülmesinde önemli yer tutacaktır.

Kazakistan'ın ilk büyük Kamu-Özel sektör ortaklığı projesi olan ve Almatı eyaletinin Karasay, İli ve Talgar ilçelerinden geçerek çevre yolu şeklinde projelendirilen hattın uzunluğu 66 kilometredir. Yolum 14,5 km'lik kısmı 4 şerit, 51,5 km'lik kısmı ise 6 şerit olarak tasarlanmıştır. Yol üzerinde 7 adet kavşak, 15 viyadük, 21 köprü ve 7 adet alt geçit bulunmaktadır. Bu proje ile şehir içindeki trafik sıkışıklığının önemli ölçüde önlenmesi beklenmektedir.

Proje garantörü Kazakistan Cumhuriyeti Endüstri ve Altyapı

цевой автомобильной дороги позволит снизить транспортную нагрузку на дороги г. Алматы и обслуживать примерно 2000000 человек. По завершении проекта социально-экономическое развитие города Алматы и его регионов будет набирать обороты, и благодаря снижению плотности заторов транспортного движения в мегаполисе ожидается, что загрязнение воздуха также будет сведено к минимуму.

Первый проект, осуществляемый посредством государственно-частного партнерства такого масштаба, спроектированный в виде кольцевой дороги, которая будет проходить через Карасайский, Илийский и Талгарский районы Алматинской области, имеет протяженность 66 километров. Дорога будет включать 6 участков, где протяженность 4-полосного движения составляет 14,5 км, протяженность 6-полосного движения – оставшиеся 51,5 км. В рамках проекта будет построено 7 транспортных развязок, 15 путепроводов, 21 мост и 7 проездов под дорогой. Ожидается, что с завершением проекта снизится плотность заторов транспортного движения в городе Алматы.

Концедентом проекта является Министерство по инвестициям и развитию Республики Казахстан, подрядчиком является Консорциум, созданный компаниями АО «Алсим Аларко Санайи Тесислери ве Тиджарет» – АО «Макйол Иншаат Санайи Туризм ве Тиджарет» – АО «Эскей Инжиниринг энд Констракшн» – «Корпорация Корея Экспрес-СВэй». После подписания протокола главой исполнительного органа «Аларко Холдинг А.Ш.» Айханом Явруджу в присутствии Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева и Президента Республики Турция Реджепа Тайипа Эрдогана, Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан и партнеров Консорциума 7 февраля 2018 года был заключен Договор Концессии. Период строительства по проекту – 50 месяцев, а срок эксплуатации – 15 лет и 10 месяцев, что соответствует общему периоду 20 лет. Объем строительных работ был определен как «ЕРС» (Проектирование, Закупки и Строительство). ■

Kalkınma Bakanlığı, yüklenici Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş / Makyol İnşaat Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş. / SK Engineering & Construction Co. Ltd. / Korea Expressway Corporation konsorsiyumudur. Kazakistan Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev ve Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan huzurunda, Alarko CEO'su Sayın Ayhan Yavrucu tarafından imzalanan protokole müteakip, Kazakistan Endüstri ve Altyapı Kalkınma Bakanlığı ile Konsorsiyum ortakları arasında 7 Şubat 2018 tarihinde imzalanmıştır. Projenin inşaat yapım süresi 50 ay, işletme süresi 15 yıl 10 ay olmak üzere toplam süre 20 yıldır. İşin yapım kapsamı “Mühendislik, Tedarik ve Yapım” (EPC ‘Engineering Procurement and Construction’) olarak belirlenmiştir. ■

КАЗАХСТАН ПРЕДОСТАВЛЯЕТ ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРЕФЕРЕНЦИИ ИНВЕСТОРАМ

Казахстан стремится диверсифицировать национальную экономику от традиционной нефтегазовой в сторону таких индустрий, как производство, сельское хозяйство, возобновляемые источники энергии, строительство и другие.

Для этих целей Правительство Казахстана имплементировало специальную концепцию, предполагающую налоговые и не налоговые преференции для привлечения инвестиций в приоритетные секторы национальной экономики.

Кроме того, по отдельным видам деятельности в разных регионах Казахстана были созданы Специальные Экономические Зоны («СЭЗ») для из развития и модернизации. Каждая СЭЗ предполагает определенное направление и срок действия. К примеру, некоторые из них были созданы для развития химической, пищевой индустрий и модернизации технологий.

В данной статье предлагается краткий обзор в части инвестиционных преференций, доступных для инвесторов, намеревающихся инвестировать в Казахстан.

With this aim, Kazakhstan Government has implemented a special framework offering various tax and non-tax incentives to attract investments to the priority sectors of the national economy.

As part of such incentives, Special Economic Zones (“SEZ”) in different regions of Kazakhstan for the purpose of development and modernization of particular activities. Each SEZ has its own direction and operational lifetime. For instance, some of them are created for development of chemical industry, food production, technology modernization.

In this article, we would like to highlight overview of investment incentives available for investors willing to invest in Kazakhstan.

A legal entity has a right to receive investment incentives if carries out qualified types of activities established by Kazakhstan

KAZAKHSTAN OFFERS INVESTMENT INCENTIVES FOR INVESTORS

Юридическое лицо имеет право получить инвестиционные преференции в случае осуществления приоритетных видов деятельности, установленных Правительством Казахстана и выполнения определенных условий в соответствии с законодательством Казахстана. Список приоритетных видов деятельности достаточно обширный и включает в себя, среди прочего, возобновляемые источники энергии, производство продуктов питания, лекарственных средств, металлургическую промышленность, производство компьютеров, автомобилей, мебели, а также сферы строительства, телекоммуникаций, образования и другие. В зависимости от осуществляемого вида деятельности и требований, инвестиционные проекты могут быть разделены на следующие категории:

- Инвестиционный проект;
- Инвестиционные приоритетный проект;

Kazakhstan is keen to diversify its economy from the traditional oil & gas focus to other industries such as manufacturing, agriculture, renewable energy, construction and others.

Government and meets certain requirements under Kazakhstan legislation. The list of qualified types of activities is broad and covers renewable energy, food production, pharmaceutical production, iron and steel industry, production of computers, production of automobiles, furniture production, construction, telecommunication, education etc. Depending on types of activities carried out and requirements, investment projects can be divided into the below categories:

- Investment project;
- Investment priority project;
- Special investment project.

Для каждого вида проекта предусмотрены следующие преференции:

	Инвестиционный проект	Инвестиционный приоритетный проект	Специальный инвестиционный проект
Виды преференций	- Освобождение от таможенных пошлин (до 5-ти лет); - Освобождение от НДС на импорт (согласно перечню); - Натурные гранты; - Льготы по рабочему разрешению при определенных условиях.	- Освобождение от таможенных пошлин (до 5-ти лет); - 0% КПН (до 10 лет); - 0% земельный налог (до 10 лет); - 0% налог на имущество (до 8 лет); - Инвестиционные субсидии – до 30% возмещения стоимости строительно-монтажных работ и приобретения оборудования для инвестиций в размере более чем 5 млн. месячных расчетных показателей («МРП») (~33 млн. долларов США в 2019 г.); - Гарантия стабильности налогового законодательства и законодательства в сфере привлечения иностранной рабочей силы; - Льготы по рабочему разрешению при определенных условиях.	- Освобождение от таможенных пошлин (до 15-ти лет); - Освобождение от НДС на импорт.

- Специальный инвестиционный проект.

Указанными инвестиционными преференциями могут пользоваться юридические лица, зарегистрированные в Казахстане, осуществляющие приоритетные виды деятельности и соблюдающие прочие условия. Так, одним из условий для заключения инвестиционных приоритетных контрактов является соответствие пороговым значениям инвестиций не менее:

- 2 млн. МРП, что приблизительно равно 13 млн. долларов США;

- 5 млн. МРП, что приблизительно равно 33 млн. долларов США на 2019 г.

Специальные инвестиционные контракты могут быть заключены только юридическими лицами, зарегистрированными на территории СЭЗ или владельцами свободного склада или юридическими лицами, реализующими промышленную сборку транспортными средствами.

Инвестиционные преференции предоставляются на основании инвестиционных контрактов, заключенных с Комитетом по Инвестициям Министерства Иностранных Дел Казахстана («Комитет по Инвестициям»). Для заключения инвестиционного контракта инвестору необходимо подать заявление с пакетом необходимых документов в Комитет по Инвестициям.

Для получения преференций в рамках СЭЗ заявитель должен быть юридическим лицом, осуществляющим приоритетный вид деятельности определенно СЭЗ.

Участник СЭЗ может пользоваться следующими преференциями в течение срока действия, определенного СЭЗ:

- 0% КПН на доходы;
- 0% земельный налог;
- 0% налог на имущество;
- 0% НДС при реализации товаров, полностью потребляемых в рамках приоритетных видов деятельности СЭЗ;
- Освобождение от платы за использование земли;
- Освобождение от таможенных пошлин до 15 лет.

Для целей соответствия условиям участников СЭЗ, юридическое лицо должно подать заявку и другие необходимые документы в компетентные органы и за-

For each type of the project, the following incentives are available:

	Investment project	Investment Priority project	Special Investment project
Incentives types	- No customs duties (up to 5 years); - No import VAT (per approved list); - State grants (land, buildings, etc.); - Work permit benefits under certain conditions.	- No customs duties (up to 5 years); - 0% CIT (up to 10 years); - 0% Land tax (up to 10 years); - 0% Property tax (up to 8 years); - Investment subsidy - up to 30% CAPEX reimbursement for investments more than 5 mln. Monthly calculation index ("MCI") (~USD 33 mln for 2019.); - Stability protection for tax legislation and foreign workforce attraction rules; - Work permit benefits under certain conditions.	- No customs duties (up to 15 years); - No import VAT.

Специальные инвестиционные контракты могут быть заключены только юридическими лицами, зарегистрированными на территории СЭЗ или владельцами свободного склада или юридическими лицами, реализующими промышленную сборку транспортными средствами.

To qualify for the above investment incentives, it is required that an entity should be registered as a legal entity of Kazakhstan and carry out qualified activities.

In addition, to be qualified as an investment priority project, the investment amount should not be less than 2 mln MCI, which is approximately USD 13 million or 5 mln MCI, which is around USD 33 million for 2019 depending on certain conditions.

Special investment contracts could be executed only by a legal entity registered in SEZ, an owner of a free warehouse or a legal entity implementing an industrial assembly of motor vehicles.

The investment incentives are provided based on investment contracts concluded with the Investment Committee of the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan ("Investment Committee"). To conclude an investment contract, an investor should submit an application form with a package of relevant documents to the Investment Committee.

With respect to SEZ, in order to qualify for incentives under SEZ, an applicant should be a legal entity carrying out an approved priority type of activities of a particular SEZ.

SEZ participants can enjoy the below incentives during the lifetime of a particular SEZ:

ключить соответствующий контракт.

В последние годы наблюдается рост количества заключенных инвестиционных контрактов и участников СЭЗ. Если юридическое лицо, пользующееся инвестиционными или СЭЗ преференциями, осуществляет производственную и экспортную деятельность в Казахстане, соответствующая деятельность может быть прибыльной, обеспечивая рентабельность инвестиций с учетом таможенных льгот в рамках Евразийского Экономического Союза и соглашений о свободной торговле.

Несмотря на растущую популярность инвестиционных контрактов в Казахстане, необходимо отметить, что данная область имеет много неясностей. В данный момент очень актуальны вопросы по периоду предоставления инвестиционных преференций. К примеру, в течение какого периода возмещаются затраты по строительно-монтажным работам и приобретению оборудования и имеются открытые вопросы по возможности получения инвестиционной субсидии на практике. Также вопрос необходимости подготовки государственной экспертизы на проектно-сметную документацию проекта остается неясным. Также в целях получения освобождения от таможенных пошлин важно обратить внимание на правильную ТНВЭД классификацию импортируемых товаров в соответствии с таможенным законодательством.

В то же время следует тщательно планировать и продумывать заключение инвестиционных контрактов или становление участником СЭЗ для снижения рисков отзыва предоставленных преференций.

PwC Казахстан имеет «Turkish help desk», который специализируется на обслуживании турецких компаний и инвесторов, а также имеет обширный опыт работы в отношении инвестиционных контрактов и СЭЗ.

PwC Казахстан помог заключить инвестиционные контракты ряду компаний, а также оказал поддержку в решении некоторых вопросов по неясностям в законодательстве и на практике. ■

- 0% CIT on profit;
- 0% Land Tax;
- 0% Property Tax;
- 0% VAT for sale of goods which fully consumed within SEZ priority types of activities;
- No land use fees;
- No import customs duties up to 15 years.

To be qualified as a SEZ participant, a legal entity should file an application form and other required documents to the competent authorities and conclude relevant contracts.

In the recent years, the number of the concluded investment contracts and SEZ members are growing. If a legal entity, benefiting from investment or SEZ preferences, performs a production and export oriented activity in Kazakhstan, the respective activity could bring return on investment under efficient manner given the Eurasian Economic Union and Free Trade Agreements customs benefits.

Despite the increasing popularity of investment contracts in Kazakhstan, it is crucial to note that it has many grey areas. Currently, question regarding the period of provision of investment incentives is one of the hot topics. For instance, regarding reimbursement of CAPEX, there are open questions related to which period of investment it should cover and whether this investment subsidy will be provided in practice. Also, question on requirement on preparation of state expertise documents for project's construction design programme remains unclear. In addition, for the purpose of receiving exemption from customs duties, it is important to pay attention to the correct classification of HS code for imported goods in accordance with customs legislation.

At the same time, conclusion of investment contracts or SEZ incentives should be planned and thought through well in order to mitigate risks of the provided incentives' being recalled.

PwC Kazakhstan has "Turkish help desk" which is specialized in assisting Turkish companies and investors and has vast experience in the field of investment contracts and SEZ.

PwC Kazakhstan helped number of companies to conclude investment contracts and supported solving questions which were unclear from legislation and practice aspects. ■

Команда PwC Turkish Help Desk, PwC Казахстан

PwC Turkish Help Desk Team, PwC Kazakhstan

Елена Каева
Партнер,
Налоговые услуги
elena.kaeva@pwc.com

Светлана Чебан
Директор,
Налоговые услуги
svetlana.ceban@pwc.com

Leylim Mizamkhan
Менеджер,
Налоговые услуги
lailim.mizamkhan@pwc.com

КУРЬЕРСКАЯ КОМПАНИЯ «ASIA SKY EXPRESS KAZAKHSTAN»

Опыт работы на рынке более 20 лет

Курьерская компания «Asia Sky Express Казахстан» работает на рынке Казахстана с 1995 года. Компания имеет широко развитую сеть во всех странах мира и предлагает широкий спектр услуг, включающий в себя индивидуальные решения по транспортировке экспресс-пакетов и крупногабаритных грузов, по принципу «от двери до двери» в любую точку планеты. Головной офис компании находится в г. Стамбул (Турция) и выполняет функцию основного транзитного города, что позволяет в кратчайшие сроки доставить документы и посылки в дальнее зарубежье.

Сеть филиалов по Казахстану

На сегодняшний день курьерская компания «Asia Sky Express Казахстан» представлена во всех крупных городах Казахстана. Наличие развитой сети филиалов по Казахстану дает возможность

Asia Sky Express Kazakhstan, меркези İstanbul, Türkiye’de olan bölgesel bir kurye, kargo ve lojistik hizmetleri ağıdır. İstanbul’u bir dağıtım ve aktarma merkezi olarak kullanan, uzman olduğu ülkelere her gün direkt çıkışlar ile ulaşan, sektöründeki Türkiye merkezli ilk ve tek markadır. Şirketimiz yurtiçi ve yurtdışı kapıdan kapıya express gönderileri hızlı ve güvenli şekilde teslim etmektedir.

1992 yılında “Türkiye’deki ilk ve tek Uluslararası Hızlı Hava Taşıma ve Teslim Sistemini” oluşturma vizyonu ile kurulan ASE-ASIA AFRICA SKY EXPRESS, Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni coğrafyada Orta Asya ve Kafkasya’nın Türkiye ve dünya ekonomisi açısından öneminden hareketle öncelikle bu bölgede örgütlenerek, uzmanlaşmıştır. Sunduğu güvenli ve hızlı hizmet sayesinde Türkiye ve diğer ülkelerin bu bölge ile arasındaki ticari ilişkilerinin gelişmesine olanak sağlamıştır. Bugün de bölgedeki rakiplerinden daha kaliteli, hızlı ve özelleştirilmiş

Ase Network

ASIA SKY EXPRESS KAZAKHSTAN KURYE ŞİRKETİ

доставлять почту и грузы в большинстве населенных пунктов нашей страны в очень сжатые сроки.

Доставка в более чем 200 стран мира

Наши приоритетные направления – регионы Средней Азии и Кавказа, включая доставку в Туркменистан и Грузию. Для скорейшей доставки отправок мы используем прямые рейсы в Москву, Стамбул, Лондон, Душанбе, Ташкент, Дубай.

За годы нашей работы мы заслужили доверие ряда крупных казахстанских и иностранных компаний.

Наши услуги

- Доставка экспресс отправок, посылок и грузов по всему миру и по городам Казахстана
- Курьерская доставка отправок внутри города
- Доставка личных вещей в городе Казахстана с оплатой получателем
- Услуга Pick-up: забор ваших отправок по всему миру
- Предоставление официального письма – подтверждения о доставке
- Онлайн-оплата
- Наличие личного кабинета для вызова курьера
- Доставка биоматериалов
- Доставка паспортов ■

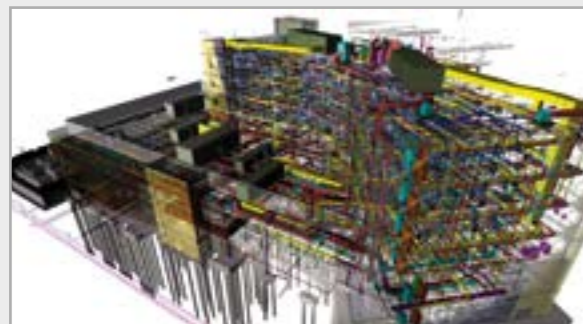
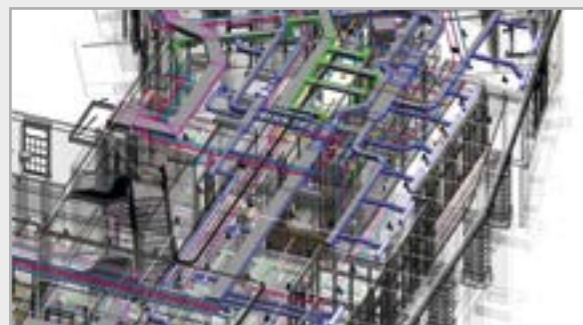
hizmet sağlayarak uluslararası ihracatçıların, yatırımcıların ve hizmet sağlayıcıların öncelikle tercih ettiği marka olmayı sürdürmektedir.

1995 yılında kurulan ASIA SKY EXPRESS KAZAKHSTAN, diğer yabancı menşeli uluslararası kurye şirketlerinden farklı olarak, öncelikle Kazakistan’ın komşu ülkeleri olan Rusya ve Orta Asya’yı kendine uzmanlık alanı olarak seçmiş ve bu bölgelerdeki ülkelerde kendi şubelerini kurarak bir hızlı dağıtım ağı oluşturmuştur.

TÜRKİYE (İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir, Kayseri, Konya), BAKÜ, TAŞKENT, TIFLİS, ALMATI, AŞKABAT, BİŞKEK, DUŞANBE gibi kentlerde kendi ofislerinde faaliyet göstermekte. Bugün “ASE ASIA SKY EXPRESS KAZAKHSTAN”, Kazakistan’ın tüm büyük şehirlerinde temsilciliklere sahiptir.

Ayrıca, İstanbul’u uluslararası direkt ulaştırma merkezi haline getiren sistemimiz, gönderilerinizi direkt uçaklarla, Avrupa merkezli yabancı rakiplerinden daha hızlı ve daha ekonomik olarak yapmaktadır. ■

A-SYS ENGINEERING, on yıldan uzun bir süredir elektromekanik mühendisliği ve taahhüt alanında çalışıyoruz. A-SYS ENGINEERING; Başarılı mühendislik çözümleri ve alışveriş merkezleri ile hastaneler, iş merkezleri, konut projeleri, endüstriyel tesisler ve telekomünikasyon projeleri, başarılı yönetim çözümleri ile elektromekanik mühendislik ve taahhüt hizmetlerini başarıyla gerçekleştirmiştir. Modern yönetim anlayışı ve vizyonu ile bir iş ortağı olduğu kanıtlanmıştır.

TOO «A-SYS ENGINEERING»
[HTTP://WWW.ASYS-ENGINEERING.COM](http://www.asys-engineering.com)
 TECHNOLOGICAL SOLUTIONS

A-SYS Engineering operating in the fields of electromechanical engineering and contracting, has become among the favorite companies of the sector within a short period since its establishment in 2012 until our day with its projects making no concessions in quality, its experienced and dynamic staff and its understanding keeping customer satisfaction beyond anything.

A-SYS Engineering with its national and international business experience and its successful engineering solutions, successfully accomplished electromechanical engineering and contracting services of many qualified structures such as shopping centers, hotels, hospitals, business centers, housing projects, industrial facilities and telecommunication projects and proved that it is a reliable business partner with its modern management approach and vision. ■

A UNIQUE EVENT DESERVES
 A UNIQUE LOCATION.

InterContinental Almaty is the perfect location to host every kind of event. With unparalleled facilities, we have an exceptional range of meeting rooms to suit every requirement and occasion. We also pride ourselves on sharing our local knowledge to help our delegates have truly authentic experiences, so they get the most out of their business trip.

- CHICAGO
- WASHINGTON
- NEW YORK
- LONDON
- PARIS
- DUBAI
- BANGKOK
- SINGAPORE
- DANANG
- HONG KONG
- SUZHOU

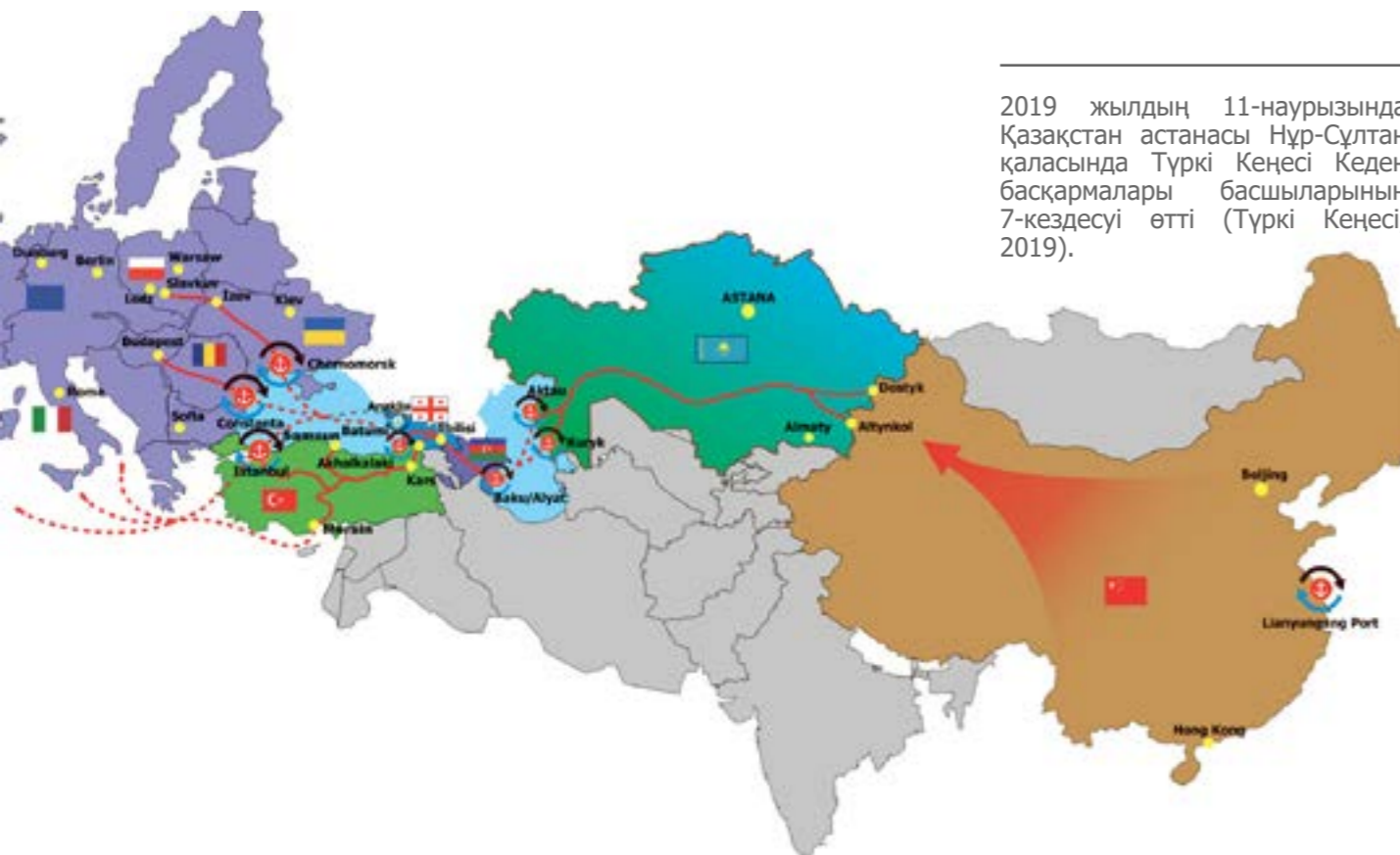
Visit intercontinental.com

For further information
 + 7 727 272 04 09
 e-mail sales@interconti-almaty.kz

ТРАНСКАСПИЙ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КӨЛІК БАҒЫТЫНЫҢ ТҮРКІ ӘЛЕМІ ҮШІН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

2019 жылдың 11-наурызында Қазақстан астанасы Нұр-Сұлтан қаласында Түркі Кеңесі Кеден басқармалары басшыларының 7-кездесуі өтті (Түркі Кеңесі, 2019).

Топlantыа, Kazakistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Devlet Gelir Komitesi Başkanı Marat Sultangaziyev, Azərbaycan Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Başkan Vekili İsmayıl Hüseyinov, Kırgız Cumhuriyeti Devlet Gümrük Komitesi Birinci Başkan Vekili Sultan Mamasadykov ve Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Işık Yılmaz Batur katılım sağlamışlardır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2019). Görüşmeler

Ж

инға Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасы Марат Сұлтанғазиев, Әзірбайжан

Республикасы Мемлекеттік кеден комитеті төрағасының орынбасары Исмаил Гусейнов, Қырғыз Республикасы Мемлекеттік кеден комитеті төрағасының бірінші орынбасары Сұлтан Мамасадыков және Түркия Республикасы Сауда министрінің орынбасары Гонжа Ышык Йылмаз Батур қа-

тысты (Т.Р. Сауда Министрлігі, 2019). Кездесулер барысында Түркі Кеңесі Бас Хатшысы Бағдат Әмреев, мүше мемлекеттердің шекараны кесіп өту нүктелерін барып көру, мүше мемлекеттердің Жібек жолы мен Керуен Сарай бастамаларына қатысуы сияқты маңызды мәселелерді атап өтті. Өткізілген жиынның маңызды бір қорытындысы ретінде, тараптар арасында Түркі Кеңесіне мүше мемлекеттердің кеден басқармалары арасында өзара түсіністік туралы Меморандумға қол қойылғанын атап өтуге болады. Өзара түсіністік меморандумының негізгі мақсаты, Транскаспий халықаралық көлік бағыты (Middle Corridor-ТХКБ) өтетін елдердегі барлық кеден рәсімдерін оңтайландыру болып отыр (Хабар 24, 2019).

7 қараша 2013 жылы Нұр-Сұлтан қаласында өткен II Халықаралық көліктік-логистикалық «Жаңа Жібек жолы» бизнес-форумы аясында «Қазақстан теміржолы» ұлттық компаниясы А.Қ., Әзірбайжан теміржолдары А.Қ., Грузия теміржолдары А.Қ. басшылары тарапынан Транскаспий халықаралық көлік бағытын (Trans-Caspian International Transport Route Middle Corridor) жетілдіру үшін Координациялық кеңес құру туралы келісімге қол қойды (Middle Corridor ресми сайты, 2019). Кейінгі жылдарда аймақтың басқа елдерінің де аталмыш жобаға қызығушылығы артып, қатысушы елдердің саны арта түскен және 2017 жылдың ақпан айында Нұр-Сұлтан қаласында жобаға қатысты «Халықаралық ассоциация» орталығы құрылды (Қазинформ, 2017). «Транскаспий Халықаралық көлік бағыты» Халықаралық ассоциациясы» Занды тұлғалар бірлестігі деп аталатын жобада қазіргі таңда Қазақстан, Әзірбайжан, Грузия теміржолдары мен порттары, «Қазақстан теміржолы» ұлттық компаниясы А.Қ., Әзірбайжан теміржолдары А.Қ., Грузия теміржолдары А.Қ., «Ақтау Халықаралық теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы, «Әзірбайжан Каспий теңізі кеме қозғалысы» компаниясы, Баку Халықаралық теңіз сауда порты және Батуми теңіз порты бар. Сонымен қатар, жобаға тұрақты қатысушы ретінде Украина, Польша, Қытай және Түркия теміржол компаниялары мен порттары да қосылған (Қазақстан теміржолы, 2019).

TRANS-HAZAR ULUSLARARASI TAŞIMACILIK GÜZERGÂHI'NIN TÜRK DÜNYASI İÇİN ÖNEMİ

11 Mart 2019 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan'da Türk Keneşi (Türk Konseyi) Gümrük İdareleri Başkanları 7. Toplantısı gerçekleştirilmiştir (Türk Keneşi, 2019).

сiрасында Türk Keneşi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev, Üye Devletlerin Sınır Geçiş Noktalarının (Border Crossing Points – BCP'ler) ziyaret edilmesi, Üye Devletlerin İpek Yolu ve Kervansaray girişimlerine katılımı gibi konuların önemini vurgulamıştır. Düzenlenen toplantının önemli bir sonucu, tarafların, Türk Keneşi Üye Devletleri'nin Gümrük İdareleri arasında İşbirliği Mutabakat Zaptı'nı imzalaması olmuştur. Mutabakat zaptı, Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhının (Middle Corridor – Orta Koridor) geçtiği ülkelerdeki bütün gümrük prosedürlerinin kolaylaştırılması amacını taşımaktadır (Habar 24, 2019).

7 Kasım 2013 tarihinde Nur-Sultan'da düzenlenen Yeni İpek Yolu 2. Uluslararası Ulaşım-Lojistik İş Forumu kapsamında Kazakistan Demiryolu Ulusal Şirketi, Azerbaycan Demiryolları A.Ş., Gürcistan Demiryolları A.Ş. yöneticileri tarafından Trans-

Өткізілген жиынның маңызды бір қорытындысы ретінде, тараптар арасында түркі кеңесіне мүше мемлекеттердің кеден басқармалары арасында өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылғанын атап өтуге болады. Өзара түсіністік меморандумының негізгі мақсаты, Транскаспий халықаралық көлік бағыты (Middle Corridor-ТХКБ) өтетін елдердегі барлық кеден рәсімдерін оңтайландыру болып отыр.

Транскаспий Халықаралық көлік бағытына қызығушылық танытып отырған мемлекеттер мен компаниялар санының тез арада артуы Еуропа мен Азия арасында көлік тасымалының маңыздылығын көрсетуде. Аталмыш көлік бағыты Қытай, Қазақстан, Әзірбайжан, Грузия, Түркия және Украина арқылы өтіп, Еуропаға дейін созылады. Шихэтцы (Қытай)-Достық-Ақтау-Алят бағытындағы сынақ мақсатындағы алғашқы контейнер пойызы 2015 жылдың тамыз айында Баку Халықаралық теңіз портына жеткен (Новости Аз, 2016). Осылайша Қытайдан 28-шілдеде шыққан жүк пойызы 4 768 шақырым жолды жүріп (оның 4 258 шақырымы – теміржол, 510 шақырымы теңіз жолы) Қытай, Қазақстан және Әзірбайжан аумағынан өтіп, 1 700 тонна өнімді 6 күн ішінде жеткізу нүктесіне жеткізген. Салыстырмалы түрде атап өту қажет болса, бұдан бұрын осы сынды жүк тасымалдары Бендер Аббас және Потти порттары арқылы 25-40 күндік мерзім аралығында жүзеге асырылатын еді (1news.az, 2015). Осы орайда, жобаның бастапқы кезеңінде және кейіннен қарқынды дамуына әсіресе Әзірбайжан, Түркия және Қазақстанның ұлттық компанияларының айтарлықтай маңызды рөлі болғанын атап өту қажет. Әзірбайжан Аляттағы Баку теңіз портының ашылуы мен Баку-Гбилиси-Жейхан теміржолының іске қосылуы жобаның маңыздылығын арттыра түсті. Халықаралық Ассоциация бірлестігінің ресми мәліметтеріне сай, 2017 жылы көлік бағыты бойынша жүзеге асырылады деп жоспарланған жүк тасымалының көлемі шамамен 725 мың тон-

Транскаспий халықаралық көлік бағыты Қытай, Қазақстан, Әзірбайжан, Грузия, Түркия және Украина арқылы өтіп Еуропаға дейін созылады.

Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhının geliştirilmesi için Koordinasyon Komitesini kurma konusunda anlaşma imzalanmıştır (Trans-Caspian International Transport Route Middle Corridor) (Middle Corridor Resmi Web-Sayfası, 2019). Daha sonraki yıllarda projeye bölge devletleri tarafından ilgi artmış, tarafların sayısı yükselmiş ve Şubat 2017'de merkez ofisi Nur-Sultan'da olan projeye yönelik bir "Uluslararası İşbirliği" kurulmuştur (Kazinform, 2017). Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı Uluslararası İşbirliği Tüzel Kişiler Birliği olarak adlandırılan projede günümüzde Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan'ın demiryolları ve limanları, Kazakistan Demiryolu Ulusal Şirketi, Azerbaycan Demiryolları A.Ş., Gürcistan Demiryolları A.Ş., Aktau Uluslararası Deniz Ticari Limanı Ulusal Şirketi, Azerbaycan Hazar Denizi Gemicilik Şirketi, Bakü Uluslararası Deniz Ticari Limanı ve Batumi Deniz Limanı katılmaktadır. Ayrıca, projeye daimi üye olarak, Ukrayna, Polonya, Çin ve Türkiye'den demiryolu şirketleri ve limanları da katılmıştır (Kazakistan Demiryolu, 2019).

Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı üzerine ilgi gösteren devlet ve şirketlerin sayısının hızlı bir şekilde artması Avrupa ile Asya arasında ulaşım sektörünün önemini vurgulamaktadır. Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı, Çin, Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye ile Ukrayna üzerinden geçerek Avrupa'ya kadar uzanmaktadır. Shihetszy (Çin) -Dostyk-Aktau-Alyat güzergâhını izleyen test niteliğindeki ilk konteyner treni, 2015'in Ağustos'unda Bakü Uluslararası Deniz Ticaret Limanı'na ulaşmıştır (Novosti.az, 2016). Böylece, Çin'den 28 Temmuz'da çıkan yük treni 4 768 km yol gitmiş (bunun 4 258 km'si – demiryolu, 510 km'si – deniz yolu), ve Çin, Kazakistan ve Azerbaycan topraklarından geçerek, 1 700 ton ürünü 6 gün içerisinde hedefine ulaştırmıştır. Karşılaştırmalı olarak belirtmek gerekirse, daha önce bu tür yük nakliyeleri Bender Abbas ve Poti limanları üzerinden 25-40 günlük bir sürede ulaştırılıyordu (1news.az, 2015). Bu arada projenin başlangıç sürecinde ve daha sonra hız kazanmasında özellikle Azerbaycan, Türkiye ve Kazakistan'ın ulusal şirketlerinin önemli roller üstlenmekte olduğunu

на болған, алайда 2017 жылдың алғашқы 10 айында 1 миллионнан астам жүк тасымалданған. Қазақстанда Құрық портының жобаға қосылуы Қазақстан мен Әзірбайжан арасында транзит жүк тасымалы үшін жаңа бір мүмкіндіктер тудырды. Құрық порты, Ақтау портымен салыстырғанда Баку портына жақынырақ орналасқан және Ақтаудан 22 сағатқа жалғасатын жүк тасымалының уақыты, Құрықтан 18 сағатта жүзеге асырылады. Жылына 7 миллион тоннадан астам жүк өткізу әлеуетіне ие әрі халықаралық көлік дәліздерінің желісіне кіретін Құрық порты, Қытай мен Қазақстан шекарасында орналасқан Қорғас кеден бекетінен Құрыққа келетін жүкті Бакуге тасымалдайтын болады (24kz, 2017).

Осы орайда, 5 қыркүйек 2016 жылы Түркия, Әзірбайжан және Түрікменстан Пекиннен Лондонға дейін созылатын көлік дәлізін құру үшін ТХКБ аясында Ашхабад декларациясына қол қойғанын атап өту қажет (TrendAz, 2016). Түрікменстан мен Қазақстан арасында қазіргі таңда теміржол байланысын қамтамасыз ететін 2014 жылы қолданысқа берілген Қазақстан-Түрікменстан-Иран теміржол желісінің бар екенін ескерсек, Қытай тауарларының Еуропаға тасымалдануы тұрғысынан ТХКБ жобасының Түрікменстан үшін маңыздылығы зор екенін айтуға болады. 2018 жылдың мамыр айында Түрікменстанда Каспий теңізі жағасындағы ең ірі сауда порты болып табылатын Түрікменбашы порты қолданысқа берілген болатын. Түрікменбашы халықаралық теңіз портының құрылысы, 2013 жылы Түркия Республикасының сол кезеңдегі Премьер-министрі Режеп Тайып Ердоғанның бастамасымен GAP компаниясы тарапынан 2 миллиард долларлық құны есептеліп басталған болатын (Ведомости, 2013). Жалпы 1 миллион 200 мың шаршы метр аумақты алып жатқан көп мақсатты теңіз порты Еуразия аймағындағы көлік инфрақұрылымына орасан зор үлес қоса алатын әлеуетке ие. Түркияның Транскаспий халықаралық көлік бағыты жобасындағы белсенділігінің тағы бір мысалы ретінде 2018 жылдың желтоқсан айында Анкарада ұйымдастырылған Қазақ-түрік инвестициялық форумы аясында Қазақстан теміржолы мен

belirtmek gerekir. Azerbaycan'ın Alyat'taki Bakü Deniz Limanı'nın açılışı ve Bakü-Tiflis-Ceyhan demiryolunun faaliyete başlaması projenin önemini artırmıştır. Uluslararası İşbirliği Kurumu'nun resmi verilerine göre, 2017 yılında güzergâh üzerinden yapılacak yük taşımacılığının -tahmini olarak- 725 bin ton olması planlanmış, ama 2017'nin ilk 10 ayında 1 milyondan fazla yük ulaştırılmıştır. Kazakistan'ın Kurik Limanı'nın projeye dâhil olması ile birlikte Kazakistan ile Azerbaycan arasında transit yük taşımacılığı için daha kolaylık sağlanmıştır. Kurik Limanı Bakü Limanı'na Aktau Limanı'ndan daha yakın mesafede bulunmakta ve Aktau'dan 22 saat süren yolculuk, Kurik'tan 18 saat sürmektedir. Yılda 7 milyon tondan fazla yük geçirme kapasitesine sahip olan ve uluslararası ulaştırma koridoru ağına giren Kurik Limanı, Çin ile Kazakistan sınırındaki Khorgos gümrük kapısından Kurik'a gelen yük ulaşımını Bakü'ye nakledecektir (24kz, 2017).

Bu arada, 5 Eylül 2016 tarihinde Türkiye, Azerbaycan ve Turkmenistan Pekin'den Londra'ya kadar uzanacak ulaşım koridorunu kurmak için TUTG kapsamında Aşhabat Deklarasyonu'nu imzaladığını hatırlamakta fayda vardır (TrendAz, 2016). Hâlihazırda Turkmenistan ile Kazakistan arasında demiryolu bağlantısını sağlayan ve 2014 yılında faaliyete geçen Kazakistan-Türkmenistan-Iran demiryolu hattının da olduğu dikkate alınır, Çin ürünlerinin Avrupa'ya nakliyesi açısından TUTG projesi için Turkmenistan'ın önemi de büyüktür. 2018 yılın Mayıs ayında Turkmenistan'da Hazar Denizi kıyısının en büyük ticari limanı Türkmenbaşy

«
Düzenlenen toplantının önemli bir sonucu, tarafların Türk Keneşi Üye Devletleri'nin Gümrük İdareleri arasında Gümrük Muhafazası alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı'nı imzalaması olmuştur. Mutabakat zaptı, Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhının (Middle Corridor – Orta Koridor) geçtiği ülkelerdeki bütün gümrük prosedürlerinin kolaylaştırılması amacını taşımaktadır.

Түркия теміржолы компаниясы (TCDD Таşıмачылық А.Ş.) арасында стратегиялық серіктестік туралы келісімге қол қойылған. Келісім-шарт, теміржол тасымалы саласында ынтымақтастық, атап айтқанда ТХКБ шеңберінде екі елдің көліктік-логистикалық жүйесін дамыту мәселелерін қамтиды.

Түрікменбашы порты, мұнай өнімдерінен бөлек жылына 300 мың жолаушы, 75 мың жүк көлігі, 400 мың контейнер сынды түрлі категориялар бойынша жалпы 17 миллион жүк тасымалын жүзеге асыруға әлеуеті жетеді (TurkmenbashiSeaPort, 2018).

Каспий теңізі аймағында Әзірбайжан, Қазақстан және Түрікменстан тәрізді түркітілдес мемлекеттердің орналасуы және теңіз айналасындағы жобалардың 2018 жылы Каспий теңізінің мәртебесі туралы шешімдер алынғаннан кейін жаңа белестерге шығуы, әсіресе 2019 жылы белсенді қадамдардың арта түсуі, Транскаспий халықаралық көлік бағыты жобасы бойынша жұмыстардың айтарлықтай ілгерілеуіне үлес қосты. Әсіресе 2019 жылдың көктем айларын, түркі әлеміндегі көлік тасымалы саласы бойынша интеграция әрекеттерін жылдамдатқан кезең деп атауға болады. 16 сәуір 2019 жылы Ақтау теңіз портынан Қазақстанның ауылшаруашылық өнімдері және Қытайдан келген электроника-

Жалпы 1 миллион 200 мың шаршы метр аумақты алып жатқан көп мақсатты теңіз порты Еуразия аймағындағы көлік инфрақұрылымына орасан зор үлес қоса алатын әлеуетке ие.

Лимані қолдануға ұсынылған. Түрікменбашы uluslararası deniz limanının inşası 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin o dönem Başbakanı olan Recep Tayyip Erdoğan'ın girişimleriyle GAP İnşaat şirketi tarafından 2 milyar dolarlık maliyet ile başlatılmıştı (Vedomosti, 2013). Toplam 1 milyon 200 bin m²'lik alana sahip olan çok amaçlı deniz limanı Avrasya bölgesindeki ulaşım altyapısına büyük katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Limanın bölgedeki ekonomik gelişmelerde önemli bir pozisyona sahip olacağı beklenmektedir. Türkiye'nin TUTG projesinde aktif girişimcilik rolünü üstlendiğinin diğer bir örneği olarak, Aralık 2018'de Ankara'da düzenlenen Kazak-Türk Yatırım Forumu sırasında Kazakistan Demiryolu ile TCDD Taşımacılık A.Ş. arasında stratejik işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Anlaşma demiryolu ulaşımı alanında işbirliği ve özellikle Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı kapsamında iki ülkenin ulaşım-lojistik sisteminin geliştirilmesi konusunu içermektedir.

Türkmenbashi Limanı, petrol ürünlerinin dışında yıllık 300 bin yolcu, 75 bin yük aracı, 400 bin konteyner gibi farklı kategorileri kapsayarak toplamda 17 milyon ton yük ulaşımını sağlayabilecek kapasiteye sahiptir (TurkmenbashiSeaPort, 2018).

лық өнімдер және мата сияқты күнделікті тұрмыстық тауарлардан тұратын контейнерлерді таситын «Түркістан» атты фидерлік кеме Әзірбайжанның Баку портына қарай жолға шықты. Аталмыш кемнің апта сайын тұрақты түрде жолға шығуы жоспарлануда және бұл ТХКБ бойынша жүк тасымалы қызметтерінің жетілдірілуіне өз үлесін қосады деп күтілуде (ТХКБ ресми веб сайты, 2019). Сондай-ақ, 17 сәуір 2019 жылы Бішкек қаласында Түркі Кеңесі Көлік тасымалы министрлерінің кездесуі өтіп, Кеңеске мүше мемлекеттермен Түркіменстан, Өзбекстан және Мажарстан арасында жүк тасымалы саласы бойынша ынтымақтастықты арттыру үшін Транскаспий халықаралық көлік бағытын дамытуға қатысты мүмкіндіктер талқыланған болатын. Жиналыста сонымен қатар, 2019 жылдың мамыр айында Ақтау қаласында Халықаралық логистика форумын өткізуге қатысты шешім қабылданған болатын (Түркі Кеңесі, 2019). Түркі Кеңесі, түркі мемлекеттер арасындағы интеграцияға логистика бойынша аймақтық ынтымақтастықты дамыту және Транскаспий халықаралық көлік бағыты арқылы қол жеткізуді сынап көруде. Транскаспий халықаралық көлік дәлізі, Қытай мен Еуропа арасындағы жүк тасымалын қамтамасыз етумен қатар, Еуразия аймағындағы

Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı Çin, Kazakistan, Azərbaycan, Gürcistan ve Türkiye ile Ukrayna üzerinden geçerek Avrupa'ya kadar uzanmaktadır.

Транскаспий халықаралық көлік дәлізі, Қытай мен Еуропа арасындағы жүк тасымалын қамтамасыз етумен қатар, еуразия аймағындағы транзит әлеуетіне ие түркітілдес мемлекеттер арасында экономикалық интеграцияның дамуына өз үлесін қосады.

Hazar Denizi'nin çevresinde Azərbaycan, Kazakistan ve Türkmenistan gibi Türk Cumhuriyetleri'nin bulunması ve deniz etrafındaki projelerin, 2018 Hazar Denizi Statüsü ile ilgili kararların alınmasının getirdiği ivmeyle, özellikle 2019'da daha aktif bir şekilde tartışılır hale gelmesi, TUTG projesi ile ilgili önemli gelişmelere de katkı vermiştir. Özellikle 2019'un bahar ayları Türk Dünyası'nda ulaşım sektöründeki entegrasyona hız verilen bir dönem olarak tanımlanabilir. 16 Nisan 2019 tarihinde Kazakistan'ın Aktau Deniz Limanı'ndan Kazakistan'ın tarım ürünlerini ve Çin'den gelen elektronik ürünler, kumaş gibi diğer günlük tüketim mallarını içeren konteynerleri taşıyan "Türkistan" adlı besleyici gemi (feeder vessel) Azərbaycan'ın Bakü Limanı'na doğru yola çıkmıştır. Bu geminin her hafta düzenli bir şekilde sefere konması planlanmaktadır ve bu durumun, Middle Corridor (TUTG) üzerindeki yük ulaşım hizmetlerinin gelişmesine yardımcı olacağı beklenmektedir (TUTG Resmi Web-sayfası, 2019). Ayrıca, 17 Nisan 2019 tarihinde Türk Konseyi Ulaştırma Bakanları toplantısı Bişkek'te düzenlenmiş ve üye devletler ile Türkmenistan, Özbekistan ve Macaristan arasında ulaştırma alanında işbirliğini artırmak için Trans Hazar koridorunun geliştirilmesine yönelik fırsatlar görüşülmüştür. Toplantıda ayrıca, Mayıs 2019'da Aktau'da Uluslararası Lojistik Forumu'nun düzenlenmesi hakkında karar alınmıştır (Türk Keneşi, 2019). Türk Keneşi, Türk Dünyası ülkeleri arasındaki entegrasyonun sağlanmasını ulaşım alanındaki bölgesel işbirliği aracılığıyla ve Trans-Hazar koridoru üzerinden sağlamayı deneme yolundadır. Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı, Çin ile Avrupa arasında yük ulaşımını sağlamanın yanı sıra, Avrasya bölgesinde transit konumunda olan Türk Cumhuriyetleri arasında ekonomik entegrasyonun da gelişmesine katkı sağlayacaktır. 1990'lardan bu yana devam etmekte olan Türk Dünyasındaki işbirliği arayışları dünya entegrasyon süreçlerinde olduğu gibi ilk olarak ekonomide entegrasyonun geliştirilmesinin daha verimli olabileceği anlayışına varmıştır. 2009 yılında Nahçıvan'da Türk Dünyasının motor ülkeleri sayılan Türkiye, Azərbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan'ın katılımıyla kurulan Türk Keneşi, 10 yıllık kısa

транзит әлеуетіне ие түркітідес мемлекеттер арасында экономикалық интеграцияның дамуына өз үлесін қосады. 1990-жылдардан бастап осы күнге дейін жалғасып келе жатқан түркі әлеміндегі ынтымақтастық ізденістері, әлемдік интеграция үдерістері көрсеткендей, ең алдымен, экономика саласында интеграцияны дамытудың көбірек жемісті болатынын түсінген тәрізді. 2009 жылы Нахчеванда түркі әлемінің мотор елдері саналатын Түркия, Әзірбайжан, Қазақстан және Қырғызстанның қатысуымен құрылған Түркі кеңесі, 10 жылдық қысқа бір мерзім аралығында түркітідес мемлекеттер арасында бірлікке қол жеткізуде нақты қадамдар жасады. Аталмыш елдер, Транскаспий халықаралық көлік бағытына Өзбекстан, Түрікменстан және Мажарстанның да қатысуы үшін жұмыстар жүргізуде. Басқаша айтқанда ТХКБ, түркі әлемі үшін, тасымалдау жолдары арқылы сауда және экономикалық байланыстарды күшейтуге септігі тиетін жаңа «керуен жолын» қалыптастыруға үлкен мүмкіндік ұсынууда.

ДЕРЕККӨЗДЕР:

1. Türk Keneşi (2019), Türk Konseyi Gümrük İdareleri Başkanları Yedinci Toplantısı 11 Mart 2019 Tarihinde Kazakistan'ın Başkenti Astana'da Düzenlenmiştir, Alınan Yer: https://www.turkkon.org/tr/haberler/turk-konseyi-gumruk-idareleri-baskanlari-yedinci-toplantisi-11-mart-2019-tarihinde-kazakistanin-baskenti-astanada-duzenlenmistir_1767, Erişim Tarihi: 12.03.2019.
2. T.C. Ticaret Bakanlığı (2019), Türk Konseyi Gümrük İdareleri Başkanları 7. Toplantısı, Alınan Yer: <https://www.ticaret.gov.tr/kurumsal-haberler/turk-konseyi-gumruk-idareleri-baskanlari-7-toplantisi>, Erişim Tarihi: 12.03.2019.
3. Habar Ajansı Haber Portalı, Perspektivy Transkaspiskogo Transportnogo Koridora Obsudili v Astane, (Astana'da Trans-Hazar Ulaşım Koridoru'nun Perspektifleri) Alınan Yer: <https://24.kz/ru/news/economy/item/301591-perspektivy-transkaspiskogo-transportnogo-koridora-obsudili-v-astane>, Erişim Tarihi: 14.03.2019.
4. Middle Corridor Resmi Web-Sayfası (2019), Proje Tarihçesi, Alınan Yer: <http://titr.kz/ru/ob-assotsiatsii/history>, Erişim Tarihi: 14.03.2019.
5. Kazinform (2017), Plan Razvitiya Transkaspiskogo Transportnogo Marshruta Utverdili v Baku, (Trans-Hazar Taşımacılık Güzergahını Geliştirme Planı Bakü'de Onaylanmıştır), Alınan Yer: https://www.inform.kz/ru/plan-razvitiya-transkaspiskogo-transportnogo-marshruta-utverdili-v-baku_a3013103, Erişim Tarihi: 25.03.2019.
6. Kazakistan Demiryolu (2019), Alınan Yer: <https://www.railways.kz/ru/company/ia6/>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.
7. Novosti.az (2016), Alınan Yer: <https://novosti.az/caspian/1324.html>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

denebilecek bir süreç içerisinde Türk Cumhuriyetleri'nin birlikteliğini sağlamada somut adımlar atmıştır. Bu ülkeler, Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergâhı'na Özbekistan, Türkmenistan ve Macaristan'ın da katılması için de çaba harcamaktadır. Diğer bir ifadeyle TUTG, Türk Dünyası için, ulaşım aracılığıyla ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmeye yardımcı olacak yeni bir "kervan yolu"nun hayata geçirilmesi için büyük bir fırsat sunmaktadır.

KAYNAK:

1. Türk Keneşi (2019), Türk Konseyi Gümrük İdareleri Başkanları Yedinci Toplantısı 11 Mart 2019 Tarihinde Kazakistan'ın Başkenti Astana'da Düzenlenmiştir, Alınan Yer: https://www.turkkon.org/tr/haberler/turk-konseyi-gumruk-idareleri-baskanlari-yedinci-toplantisi-11-mart-2019-tarihinde-kazakistanin-baskenti-astanada-duzenlenmistir_1767, Erişim Tarihi: 12.03.2019.
2. T.C. Ticaret Bakanlığı (2019), Türk Konseyi Gümrük İdareleri Başkanları 7. Toplantısı, Alınan Yer: <https://www.ticaret.gov.tr/kurumsal-haberler/turk-konseyi-gumruk-idareleri-baskanlari-7-toplantisi>, Erişim Tarihi: 12.03.2019.
3. Habar Ajansı Haber Portalı, Perspektivy Transkaspiskogo Transportnogo Koridora Obsudili v Astane, (Astana'da Trans-Hazar Ulaşım Koridoru'nun Perspektifleri) Alınan Yer: <https://24.kz/ru/news/economy/item/301591-perspektivy-transkaspiskogo-transportnogo-koridora-obsudili-v-astane>, Erişim Tarihi: 14.03.2019.
4. Middle Corridor Resmi Web-Sayfası (2019), Proje Tarihçesi, Alınan Yer: <http://titr.kz/ru/ob-assotsiatsii/history>, Erişim Tarihi: 14.03.2019.
5. Kazinform (2017), Plan Razvitiya Transkaspiskogo Transportnogo Marshruta Utverdili v Baku, (Trans-Hazar Taşımacılık Güzergahını Geliştirme Planı Bakü'de Onaylanmıştır), Alınan Yer: https://www.inform.kz/ru/plan-razvitiya-transkaspiskogo-transportnogo-marshruta-utverdili-v-baku_a3013103, Erişim Tarihi: 25.03.2019.
6. Kazakistan Demiryolu (2019), Alınan Yer: <https://www.railways.kz/ru/company/ia6/>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.
7. Novosti.az (2016), Alınan Yer: <https://novosti.az/caspian/1324.html>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

assotsiatsii/history, Erişim Tarihi: 14.03.2019.

5. Kazinform (2017), Plan Razvitiya Transkaspiskogo Transportnogo Marshruta Utverdili v Baku, (Trans-Hazar Taşımacılık Güzergahını Geliştirme Planı Bakü'de Onaylanmıştır), Alınan Yer: https://www.inform.kz/ru/plan-razvitiya-transkaspiskogo-transportnogo-marshruta-utverdili-v-baku_a3013103, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

6. Kazakistan Demiryolu (2019), Alınan Yer: <https://www.railways.kz/ru/company/ia6/>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

7. Novosti.az (2016), Alınan Yer: <https://novosti.az/caspian/1324.html>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

8. 1news.az (2015), Alınan Yer: <http://www.1news.az/mobile/news/transkaspiskiy-transportny-marshrut-otkryt-i-obladaet-ogromnym-potencialom---foto>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

9. 24kz, (2017), Alınan Yer: <https://24.kz/ru/news/social/item/264720-ao-nk-ktzh-i-aotcdd-tasimacilik-a-s-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve>, Erişim Tarihi: 26.03.2019.

10. TrendAz (2016), Alınan Yer: <https://www.trend.az/business/economy/2656666.html>, Erişim Tarihi: 15.04.2019.

11. Vedomosti (2013), Turkmenistan 2 Milyar Dolarlık Deniz Limanı İnşasını Başlatmıştır, Alınan Yer: <https://www.vedomosti.ru/business/news/2013/08/16/turkmeniya-nachala-stroit-nakaspii-noviy-port-za-2-mlrd>, Erişim Tarihi: 18.04.2019.

12. TurkmenbashiSeaPort, (2018), Alınan Yer: <http://turkmenbashiseaport.tm/ru/page/O-nas---Na-segodnyashnij-den-port-Turkmenbashi>, Erişim Tarihi: 18.04.2019.

13. TUTG Resmi Web-sayfası (2019), <http://titr.kz/ru/press-tsentr/novosti/106-zasedanie-obshchego-sobraniya-mezhdunarodnoj-assotsiatsii-tmtm-pod-predsedatelstvom-sauatamynbaeva-sostoyalos-v-gorode-kiev>, Erişim Tarihi: 17.04.2019.

14. Türk Keneşi (2019), Alınan Yer: https://www.turkkon.org/tr/haberler/turk-konseyi-4-ulasirma-bakanlari-toplantisi-17-nisan-2019-tarihinde-biskekte-duzenlenmistir_1792, Erişim Tarihi: 18.04.2019. ■

Dinara Talдыбаева

Toplam 1 milyon 200 bin m²'lik alana sahip olan çok amaçlı deniz limanı, Avrasya bölgesindeki ulaşım altyapısına büyük katkı sağlama potansiyeline sahiptir.

8. 1news.az (2015), Alınan Yer: <http://www.1news.az/mobile/news/transkaspiskiy-transportny-marshrut-otkryt-i-obladaet-ogromnym-potencialom---foto>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

9. 24kz, (2017), Alınan Yer: <https://24.kz/ru/news/social/item/264720-ao-nk-ktzh-i-aotcdd-tasimacilik-a-s-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve>, Erişim Tarihi: 26.03.2019.

10. TrendAz (2016), Alınan Yer: <https://www.trend.az/business/economy/2656666.html>, Erişim Tarihi: 15.04.2019.

11. Vedomosti (2013), Turkmenistan 2 Milyar Dolarlık Deniz Limanı İnşasını Başlatmıştır, Alınan Yer: <https://www.vedomosti.ru/business/news/2013/08/16/turkmeniya-nachala-stroit-nakaspii-noviy-port-za-2-mlrd>, Erişim Tarihi: 18.04.2019.

12. TurkmenbashiSeaPort, (2018), Alınan Yer: <http://turkmenbashiseaport.tm/ru/page/O-nas---Na-segodnyashnij-den-port-Turkmenbashi>, Erişim Tarihi: 18.04.2019.

13. TUTG Resmi Web-sayfası (2019), <http://titr.kz/ru/press-tsentr/novosti/106-zasedanie-obshchego-sobraniya-mezhdunarodnoj-assotsiatsii-tmtm-pod-predsedatelstvom-sauatamynbaeva-sostoyalos-v-gorode-kiev>, Erişim Tarihi: 17.04.2019.

14. Türk Keneşi (2019), Alınan Yer: https://www.turkkon.org/tr/haberler/turk-konseyi-4-ulasirma-bakanlari-toplantisi-17-nisan-2019-tarihinde-biskekte-duzenlenmistir_1792, Erişim Tarihi: 18.04.2019. ■

Dinara Talдыбаева

8-10 АВГУСТА/ AĞUSTOS
2019

CENTRAL ASIABEAUTY EXPO 2019
МЕЖДУНАРОДНАЯ
ВЫСТАВКА ИНДУСТРИИ
КРАСОТЫ И КОСМЕТИКИ

**ULUSLARARASI GÜZELLİK VE
KOSMETİK SANAYİSİ FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

19-21 АВГУСТА/ AĞUSTOS
2019

ДЕТСТВО. ДЕТСКАЯ МОДА 2019

СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ
ВЫСТАВКА

DETSTVO. ÇOCUK GIYİMİ FUARI

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

4- 6 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

AQUATHERM ALMATY 2019

МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЫСТАВКА
БЫТОВОГО И ПРОМЫШЛЕННОГО
ОБОРУДОВАНИЯ ДЛЯ ОТОПЛЕ-
НИЯ, ВОДОСНАБЖЕНИЯ, САНТЕХ-
НИКИ, КОНДИЦИОНИРОВАНИЯ И
ВЕНТИЛЯЦИИ

**ULUSLARARASI ISITMA, SU
TESİSATI VE HAVALANDIRMA
EKİPMANLARI FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

4-6 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

DENTAL EXPO ASTANA 2019

МЕЖДУНАРОДНАЯ
СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ
ВЫСТАВКА

DİŞ SAĞLIĞI FUARI

АСТАНА, ВЦ «КОРМЕ»
ASTANA KORME FUAR MERKEZİ

4-6 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

KAZBUILD 2019

МЕЖДУНАРОДНАЯ
СТРОИТЕЛЬНАЯ
И ИНТЕРЬЕРНАЯ ВЫСТАВКА

**ULUSLARARASI İNŞAAT VE
İÇ MİMARİ FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

18-20 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

**TRANSLOGISTICA
KAZAKHSTAN 2019**

МЕЖДУНАРОДНАЯ
СПЕЦИАЛИЗИРОВАННАЯ
ВЫСТАВКА
«ТРАНСПОРТ И ЛОГИСТИКА»

**ULUSLARARASI ARAÇ
VE LOJİSTİK FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

18-20 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

**MINING AND METALS CENTRAL
ASIA 2019**

МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЫСТАВКА
«ГОРНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ,
ДОБЫЧА И ОБОГАЩЕНИЕ РУД
И МИНЕРАЛОВ»

**ULUSLARARASI MADENCİLİK
EKİPMANLARI VE MADENLERİN
ZENGİNLEŞTİRİLMESİ FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

18-20 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

KAZCOMAK 2019

МЕЖДУНАРОДНАЯ СПЕЦИАЛИ-
ЗИРОВАННАЯ ВЫСТАВКА

**ULUSLARASARI YOL YAPIMI VE
ALTYAPI MAKİNALARI FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

18-20 СЕНТЯБРЯ/ EYLÜL
2019

METALTECH CENTRAL ASIA 2019

КАЗАХСТАНСКАЯ
МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЫСТАВКА
«ТЕХНОЛОГИИ И ОБОРУДОВА-
НИЕ ДЛЯ МЕТАЛЛООБРАБОТКИ»

**ULUSLARARASI DEMİR İŞLEME
TEKNOLOJİLERİ VE EKİPMANLARI
FUARI**

АЛМАТЫ, ВЦ «АТАКЕНТ»
ALMATI ATAKENT FUAR MERKEZİ

БЛАГОДАРЯ ВАМ , МЫ УВЕРЕННО РАСТЁМ И РАЗВИВАЕМСЯ

18 Магазинов, 5 Шоурумов

Головной офис: г. Алматы, ул. Бродского 172 ж уг. ул. Рыскулова
Тел. 8 727 253 02 52, 253 02 58, 253 02 48

www.zugohome.com

Фото www.drive2.ru

ВОДОПАД БУРХАН-БУЛАК

BURHAN-BULAK ŞELELESİ

Бурхан-Булак – самый высокий и, наверное, самый красивый водопад в Центральной Азии, который расположен в Ескельдинском районе Алматинской области, недалеко от города Талдыкорган в горах Джунгарского Алатау, в ущелье красивой и бурной реки Кора, выше города областного значения Текели. Суммарная высота водопада, состоящего из 4-х каскадов, – 168 м, а в видимой части водопада – трех нижних каскадов – 114 м. Сам водопад расположен в ущелье Кора.

Ущелье Кора в настоящий момент – самое популярное ущелье Джунгарского Алатау. Оно расположено в западной части главного, северного хребта. Ущелье тянется от ледника Сапожникова до слияния с рекой Каратал, имеет протяженность около 70 км. Ориентировано ущелье в основном в широтном направлении, с юго-востока до слияния с рекой Тентекбулак, далее оно поворачивает на запад, а последние 10 – 12 км меняет направление на юго-западное.

Река Кора образуется от слияния трех рек, образующихся от ледников Сапожникова, Безсонова и Тронова. Ниже слияния Кора

Бурхан-Булак Şelalesi, Almatı Eyaleti Eskeldi İlçesinde, Taldıkorgan şehrinin yakınlarında ve Tekeli kentinin yukarısında, Jungar Dağları'nda, güzel ve çalkantılı Kora nehrinin üzerinde bulunan, Orta Asya'nın en yüksek ve belki de en güzel şelalesidir. 4 basamaklı toplam yüksekliği 168 m'den oluşan şelalenin 3 basamaklı görünen kısmının yüksekliği ise 114 m'dir.

Ущелье Кора в настоящий момент – самое популярное ущелье Джунгарского Алатау. Оно расположено в западной части главного, северного хребта. Ущелье тянется от ледника Сапожникова до слияния с рекой Каратал, имеет протяженность около 70 км.

Kora dağ boğazı, şu anda Jungar Dağları'nın en popüler dağ boğazıdır. Dağların kuzey sırtının batı kesiminde yer almaktadır ve Sapozhnikov buzulundan Karatal nehrine kadar uzanır, uzunluğu yaklaşık 70 km'dir. Kora dağ boğazı çoğunlukla enlem yönünde, güneydoğudan Tentekbulak nehriyle birleştiği noktaya kadar uzanmakta, daha sonra batıya dönerek son 10-12 kilometresi güneybatıya yönünü değiştirmektedir.

Kora Nehri, Sapozhnikov, Bezsonov ve Tronov buzullarından oluşan üç nehrin birleşmesinden oluşuyor. Bunun yanı sıra da, bu birleşim noktasının aşağısında Kora nehri, güney kolları olan Şegirbulak, Kaskabulak, küçük Tüyte, Tekeşbulak nehirleri ve Sadırtas nehrinin kolları ile birleşir.

Фото: www.youtube.com/watch?v=2oo6yXUMCs

Kora dağ boğazi kuzeyden gelen Karatau ve Mınşukur Dağları ile sınırlıdır. Kora ve Koksı nehirleri ile Kora vadisindeki Jamankol ve Mınjilka Tepeleri ile Çija nehrini ayırmakta olan Jetisu Alatau Dağları'nın ana sırt kısmı ise güneyden uzanır.

принимает южные притоки Шегирбулака, Каскабулака, небольших рек Тюйте, Текешбулак, приток реки Садыртас. Со стороны ниже слияния с притоком Садыртас имеется небольшой приток Тентекбулак. Одним из крупных притоков реки Кора является приток реки Бурхан-Булак. В нижнем течении следует южный, левый приток реки Асылбай. Ниже притока Асылбай имеется 20 незначительных притоков как с правой, так и с левой сторон ущелья, не влияющие на увеличение расхода воды в реке Кора. Часть этих потоков, стекающих с северного, левого склона ущелья, имеют сезонный характер и функционируют только в период таяния снега.

Ущелье Кора с севера ограничено хребтом Каратау и горами Мыншукур. С юга простирается основной хребет Жетысуйского Алатау, разделяющий долины рек Кора и Коксу, и горы Жаманколь и Мынжилка, отделяющие ущелье Кора в среднем и нижнем течении реки от ущелья реки Чижя. Максимальной высоты ущелье достигает в вершине высотой 3 919 м, возвышающейся над цирком ледника Безсонова. ■

Kora Nehri'nin en büyük kollarından biri Burhan-Bulak Nehri'dir. Biraz daha aşağıda Kora Nehri'nde su akışını etkilemeyen, dağ boğazının sağında ve solunda 20 küçük kol bulunmaktadır. Dağ boğazının kuzeydeki yamacından akan bu akıntıların bazıları mevsimseldir ve sadece eriyen karlar döneminde oluşurlar.

Kora dağ boğazi kuzeyden gelen Karatau ve Mınşukur Dağları ile sınırlıdır. Kora ve Koksı nehirleri ile Kora vadisindeki Jamankol ve Mınjilka Tepeleri ile Çija nehrini ayırmakta olan Jetisu Alatau Dağları'nın ana sırt kısmı ise güneyden uzanır. Kora dağ boğazının en yüksek noktası, Bessonov Buzulu'nu geçerek 3.919 m. yükseklikte bulunmaktadır. ■

ИЗ СТАМБУЛА В НУР-СУЛТАН

7 ДНЕЙ В НЕДЕЛЮ

TURKISH AIRLINES

ТУРЦИЯ

Весь спектр
горнодобывающей
и строительной техники

**EURASIAN
MACHINERY**
Reliable Solutions

Головной офис:
Город Алматы
пр. Н. Назарбаева, 277/66
тел.: +7 727 344 33 66
e-mail: info@eurasiancm.com
EURASIANMACHINERY.KZ

HITACHI

Reliable solutions